

ÅRSREDOVISNING 2016

MODERNA MUSEET

Framsida, från vänster till höger:

Moment – Moki Cherry
Stockholm 7.4 2016–9.4 2017
Moki Cherry, *Brown Rice*, 1975
© Moki Cherry 2017
Foto: Åsa Lundén/Moderna Museet

Konstnären
Malmö 24.9 2016–19.2 2017
Helene Schjerfbeck, *Självporträtt med palett*, 1937
© Helene Schjerfbeck/Bildupphovsrätt 2016
Foto: Albin Dahlström/Moderna Museet

Thomas Schütte – *United Enemies*
Stockholm 8.10 2016–15.1 2017
Thomas Schütte, *United Enemies*, 2010
© Thomas Schütte/Bildupphovsrätt 2017
Foto: © Nic Tenwiggenhorn/Bildupphovsrätt 2017

Konstnären
Malmö 24.9 2016–19.2 2017
Nils von Dardel, *Den döende dandyn*, 1918
Foto: Juan Luis Sanchez/Moderna Museet

Yayoi Kusama – *I oändligheten*
Stockholm 11.6–11.9 2016
Yayoi Kusama, *Dots Obsession*, 2012
© Yayoi Kusama, courtesy Ota Fine Arts, Tokyo/Singapore,
Victoria Miro Gallery, London, David Zwirner, New York

Baksida, från vänster till höger:

Thomas Schütte – *United Enemies*
Stockholm 8.10 2016–15.1 2017
Thomas Schütte, *United Enemies*, 2011
© Thomas Schütte/Bildupphovsrätt 2016
Foto: © Serge Hasenböhler/Bildupphovsrätt 2016

Röntgenbild av Robert Rauschenbergs *Monogram*
av Magnus Mårtensson, Riksantikvarieämbetet.
Bilden består av tolv separata plåtar, sammanfogade till en.
© Robert Rauschenberg/Untitled Press, Inc.
/Bildupphovsrätt 2017

Georg Baselitz – *Hjältarna*
Stockholm 11.11 2016–19.2 2017
Georg Baselitz, *The New Type*, 1966
© Georg Baselitz 2017
Foto: Louisiana Museum of Modern Art

The New Human
Stockholm 21.5 2016–5.3 2017
Ursula Mayer, *Atom Spirit*, 2016
Production still
16 mm on HD
© Ursula Mayer 2017

Thomas Schütte – *United Enemies*
Stockholm 8.10 2016–15.1 2017
Thomas Schütte, *Vater Staat*, 2010
Foto: Albin Dahlström/Moderna Museet

Moderna museet
Box 16382
SE-103 27 Stockholm
Sweden
www.modernamuseet.se

Besöksadress/
Visiting address
Skeppsholmen
+46 8 5202 3500 Tel

MODERNA MUSEET

Dnr MM 2016/174

ÅRSREDOVISNING 2016

Innehållsförteckning

1 ÖVERINTENDENTENS INLEDNING	3
2 RESULTATREDOVISNING	4
2.1 INLEDNING	4
2.1.1 Verksamhetens indelning	4
2.1.2 Verksamhetens kostnader och intäkter	4
2.1.3 Verksamhetens viktigaste prestationer	5
2.2 MUSEETS ÖVERGRIPANDE UPPGIFTER	6
2.2.1 Inledning	6
2.2.2 Kvalitet	6
2.2.3 Fri entré-reformen	9
2.3 SAMLA OCH BEVARA	10
2.3.1 Inledning	10
2.3.2 Konservering och förebyggande åtgärder	10
2.3.3 Förvärv	11
2.3.4 Konstdatabasen och webbplatsen SAMLINGEN	12
2.3.5 Forskning och samverkan med universitet och andra museer	13
2.4 VISA OCH FÖRMEDLA	14
2.4.1 Samlingspresentationen	14
2.4.2 Depositioner och utlån	14
2.4.3 Utställningar och kataloger	15
2.4.4 Besöksstatistik	19
2.4.5 Barn- och ungdomsverksamhet	20
2.4.6 Visningar	25
2.4.7 Program	27
2.4.8 Tillgänglighet för funktionsnedsatta	32
2.5 VERKSAMHETEN I MALMÖ	34
2.6 MEDVERKANS- OCH UTSTÄLLNINGSSÄTTNING	34
2.7 PERSONAL- OCH KOMPETENSFÖRSÖRJNING	34
2.7.1 Rekrytering	35
2.7.2 Kompetensutveckling	35
2.7.3 Personalsammansättning	35
2.7.4 Arbetsmiljö och sjukstatistik	36
2.8 LOKALKOSTNADER	36
2.9 AVGIFTSBELAGD VERKSAMHET	37
2.10 SAMARBETE OCH SAMVERKAN	38
2.10.1 Statens centrum för arkitektur och design	38
2.10.2 Nationalmuseum	38
2.10.3 Övrig samverkan	38
3 FINANSIELL REDOVISNING	39
3.1 SAMMANSTÄLLNING ÖVER VÄSENTLIGA UPPGIFTER	39
3.2 RESULTATRÄKNING	40
3.3 BALANSRÄKNING	41
3.4 ANSLAGSREDOVISNING	43
3.5 NOTER OCH TILLÄGGSUPPLYSNINGAR	44
4 UNDERSKRIFT	51

1 ÖVERINTENDENTENS INLEDNING

Under 2016 förverkligade Moderna museet en rad sedan länge planerade projekt, men anpassade samtidigt verksamheten till de nya förutsättningar som fri entré-reformen för med sig. Året blev ett av de mest välbesökta i museets historia, och vad gäller barn och ungdomar slogs alla rekord. Som vanligt gjordes några av de stora utställningarna i samarbete med andra museer, såväl svenska som utländska. Så var exempelvis sommarens *Yayoi Kusama - i oändligheten*, årets största publika framgång, ett omfattande nordiskt samarbete. I utställningen *Konstnären*, ett samarbete med Nationalmuseum, möttes verk ur Sveriges två viktigaste konstsamlingar, först i Stockholm och sedan i Malmö. Förmodligen är det första gången Rembrandt och Rubens hänger sida vid sida med Cindy Sherman och Jeff Koons.

Verksamheterna i Malmö och Stockholm uppvisar distinkta drag men är organisatoriskt alltmer sammantvinnade. En rad utställningar har under året visats i lite olika versioner på båda museerna. Videoutställningen *The New Human*, ett samarbete med den specialiserade institutionen Julia Stoschek Collection i Düsseldorf, började i Malmö men flyttade sedan upp till Stockholm i något förändrad skepnad. Omvänt landande *Francesca Woodman: Om att vara en ängel* i Malmö efter att ha varit på en turné som efter Stockholm involverade institutioner i Amsterdam och Paris.

Före sommaren undertecknades ett nytt avtal med region Skåne och Malmö Stad som innebär en förlängning av den trepartslösning som utgör grundvalen för Moderna museet Malmö. Ett chefsbyte ägde rum under hösten.

Med medel som donerats av Anna-Stina Malmborgs och Gunnar Höglunds Stiftelse förvärvade museet ett centralt verk av Jeff Wall, ett av dagens mest inflytelserika konstnärskap som tidigare inte fanns i samlingen. Verk som också förvärvades med dessa medel innebar under året påtagliga förändringar i samlingspresentationen: Olafur Eliassons väldiga *Model Room*, som nu funnit en permanent placering, innebar också ett omfattande konserverings- och dokumentationsarbete. Vidare har museet för första gången ett helt rum i samlingen ägnat Louise Bourgeois. Sammanlagt växte Moderna museets samling under året med 110 verk, en blandning av förvärv, donationer och överföringar inom staten.

Moderna museets livaktiga samverkan med andra myndigheter och aktörer som grannen Arkdes, Dramaten och Iaspis fortsätter. Uppmärksammade programpunkter har också möjliggjorts samarbeten med universitet och högskolor Linköpings universitet, Malmö högskola och Södertörn högskola. Festivalerna Stockholm Literature och Stockholm Music & Arts var åter publikt och medialt framgångsrika program som helt vilar på interdisciplinär samverkan. Särskilt uppskattad var den nya trädgårdsscen på vilken bland andra Patti Smith framträdde tre sommarkvällar i rad som en del av Stockholm Music & Arts, ett samarbete med Moderna museet och Arkdes.

Fri entré-reformen har haft en genomgripande effekt på museets verksamhet, och på den stämning som råder i de publika delarna av vårt hus. Hur vi reagerat på de nya förutsättningarna och de utmaningar som dessa för med sig ägnas ett särskilt avsnitt nedan. Under 2016 hittade 103 316 besökare under 19 år vägen till Moderna museet i Stockholm och Malmö, vilket innebär en ökning från i fjol med hela 21 %. Att antalet barn och ungdomar, vilka alltid haft fri entré, fortsätter att växa finner vi särskilt glädjande.

Daniel Birnbaum
Överintendent

2 RESULTATREDOVISNING

2.1 INLEDNING

Enligt gällande regler ska statliga myndigheter redovisa och kommentera verksamhetens resultat i förhållande till de uppgifter som framgår av myndighetens instruktion och till vad regeringen i förekommande fall särskilt har angivit i regleringsbrev eller annat beslut. Myndigheten bestämmer själv, om inte regeringen har beslutat något annat, om indelningen av resultatredovisningen. En övergripande restriktion är att den främst ska avse hur verksamhetens prestationer har utvecklats med avseende på volym och kostnader. Därutöver finns också krav på att resultatredovisningen ska vara överskådlig och rättvisande.

2.1.1 Verksamhetens indelning

Museet redovisar verksamheten indelad i två verksamhetsgrenar. Enligt museets mening ger dessa två grupper en god bild av i stort sett hela verksamheten samtidigt som kravet på överskådlighet kan uppfyllas.

De två verksamhetsgrenarna är:

- **Samla och bevara** (förvärv, konservering och förebyggande åtgärder)
- **Visa och förmedla** (samlingspresentation, utställningar och kataloger, depositioner och utlån, visningar, program, barn- och ungdomsverksamhet samt tillgänglighet för funktionshindrade).

Verksamheten i Malmö ingår i de två verksamhetsgrenarna.

2.1.2 Verksamhetens kostnader och intäkter

Kostnaderna indelas i direkta kostnader, lokalkostnader samt overheadkostnader.

Till de direkta kostnaderna förs, förutom de kostnader som är direkt och omedelbart hänförliga till en viss aktivitet eller projekt, även personalkostnaderna för den personal som direkt arbetar med de två verksamhetsgrenarna. Moderna museet har inte någon särskild tidredovisning varför fördelningen av personalkostnaderna till viss del har skett genom bedömningar och schablonberäkningar.

Overheadkostnaderna består huvudsakligen av personal-, lokal- och omkostnader för ledning och administration. Dessa kostnader har fördelats på de två verksamhetsgrenarna proportionellt i förhållande till de direkta kostnaderna (exklusive lokalkostnader).

I lokalkostnaderna ingår förutom hyror även kostnaderna för städning och bevakning. Lokalkostnaderna svarar för nästan en tredjedel av museets totala kostnader och till skillnad från många andra myndigheter är dessa kostnader inte påverkbara. Det är istället så att till stor del är det lokalerna som utgör själva verksamheten eller i varje fall till mycket stor del anger både förutsättningarna och begränsningarna för verksamheten. Det är svårt att på ett rättvisande sätt fördela lokalkostnaderna mellan de olika verksamhetsgrenarna bl.a. därför att en stor del av lokalytan består av allmänna utrymmen. Museet har valt att fördela kostnaderna för de gemensamma och allmänna lokalytorna på samma sätt som overheadkostnaderna.

Intäkterna består av anslagsmedel och övriga intäkter. De övriga intäkterna, som är entréintäkter, försäljningsintäkter, deltagaravgifter etcetera, har fördelats mellan verksamhetsgrenarna på samma sätt som de direkta kostnaderna. Anslagsmedlen utgör i princip skillnaden mellan de totala kostnaderna och de övriga intäkterna.

Verksamheternas direkta kostnader och intäkter framgår av tabellen nedan:

Tabell 1 Verksamhetsgrenarnas kostnader och intäkter (mkr)

Verksamhetsgren	2016			2015			2014		
	Totala kostnader	Intäkter		Totala kostnader	Intäkter		Totala kostnader	Intäkter	
		Anslag	Övriga		Anslag	Övriga		Anslag	Övriga
Samla och Bevara	21,4	20,3	1,1	20,9	20,8	0,2	20,4	20,3	0,1
Visa och Förmedla	181,8	125,2	56,4	185,1	109,2	76,8	164,9	100,3	65,1
SUMMA	203,2	145,5	57,5	206,0	130,0	77,0	185,3	120,6	65,2

Ökningen av anslag och minskningen av övriga intäkter mellan 2015 och 2016 är en följd av införandet av fri entré.

2.1.3 Verksamhetens viktigaste prestationer

Enligt de generella anvisningarna för myndigheternas resultatredovisning ska denna dels översiktligt beskriva verksamheten och resultatet av verksamheten, dels beskriva hur myndighetens viktigaste prestationer har utvecklats med avseende på volym och kostnader.

Den övergripande indelningen för den följande redovisningen är de två verksamhetsgrenarna **Samla och bevara** och **Visa och förmedla**. Inom respektive verksamhetsgren förekommer ett antal typer av prestationer. Dessa prestationstyper består i sin tur av ett varierande antal enskilda prestationer. Antalet kan variera från ett par stycken till flera hundra och inom samma grupp kan det förekomma både ”stora” och ”små” prestationer. Inom vissa prestationstyper kan prestationerna vara homogena medan det inom andra kan vara många olikartade prestationer. Det är därför inte helt enkelt hitta en redovisningsstruktur som samtidigt som den ger en god och fullständig bild av verksamheten också är överskådlig och kortfattad. Museet har mot bakgrund av kravet att beskriva hur myndighetens viktigaste prestationer har utvecklats med avseende på volym och kostnader, identifierat följande viktiga prestationer/prestationstyper:

- Konservering och förebyggande vård
- Förvärv
- Samlingspresentationen
- Tillfälliga utställningar
- Barn- och ungdomsverksamhet
- Visningar

I de följande avsnitten redovisas verksamhetsgrenarna och de viktigaste prestationerna mer utförligt. Redovisningen innehåller också delar som inte ryms i begreppet viktigare prestation men som museet ändå bedömer vara väsentligt att redovisa. Hit hör t.ex. det med Nationalmuseum gemensamma Konstbiblioteket, Konstdatabasen samt forskning. Kostnaderna för dessa övriga prestationer fördelas på samma sätt som OH-kostnader

Den höga andelen lokalkostnader slår igenom starkt vid fördelningen av kostnader på de olika prestationstyperna. Prestationstyperna Samlingspresentationen och Tillfälliga utställningar belastas med lokalkostnader på ca 46,7 mkr medan prestationstyperna Barn och ungdom och Visningar endast har lokalkostnader på ca 4,2 mkr.

2.2 MUSEETS ÖVERGRIPANDE UPPGIFTER

2.2.1 Inledning

Utställningar och samlingspresentationer är museets grundläggande sätt att levandegöra modern och samtida konst. Genom de ständiga val som görs för att komponera det bäst tänkbara utställningsprogrammet lyfts konsten fram och blir synlig i mötet med publiken. Valen görs mot bakgrund av museets historia och den värld museet är en del av, samtidigt utgör varje val en grundsten för den framtida historieskrivningen. Samlingen är inte en och odelad utan består av en mängd verk som för närvarande visas kronologiskt, men med utrymme för tematiska fördjupningar av olika slag. Här finns ständiga möjligheter till upptäckter och nya erfarenheter där ett historiskt väsen bryts mot ett ”här och nu”.

Faktorer som genusbalans, mångfalds- och barnperspektiv finns integrerat i hela planeringen och iscensättandet av museets utställningar och samling. I visningar, audioguider, filmer och andra förmedlingsaktiviteter poängteras ytterligare konstens självklara plats i dagens samhälle.

Museet verkar för konstnärlig och kulturell förnyelse genom att aktivt arbeta med levande konstnärer. Konstnärerna som medverkar i utställningar eller andra program vittnar samfällt om att museet är en god samarbetspart som tar vara på konstnärernas erfarenheter samt främjar experiment och förnyelse. Endast så kan museet också fortsätta att utveckla sin position som ledande institution.

Det för ett museum grundläggande arbetet med att främja konstvetenskapen, bl.a. genom att vetenskapligt belysa samlingen, görs kontinuerligt. I forskarsymposier, publika seminarier och skrifter lyfts frågeställningar och ny kunskap fram. Detta är ett tålmodigt och ibland mindre synligt arbete som ständigt pågår, internt och externt.

Enligt museets visionsdokument ska Moderna museet fortsätta att verka i den anda av öppenhet och experimentlusta som alltid har varit dess signum. Konstens och konstnärernas närvaro är av största betydelse, likaså dialogen med en aktivt deltagande publik. Genom att utveckla detta samspel byggs ett museum för framtiden. Mottot *Ett öppet museum i en större värld* har steg för steg implementerats i de flesta av museets delar och kommer att vara ledord för det fortsatta arbetet under 2017.

Sammantaget har målen enligt museets verksamhetsplan för 2016 i huvudsak nåtts vad gäller antalet utställningar, visningar, verksamheten för barn och unga och förvärv. Det ekonomiska utfallet blev bättre än budgeterat beroende på att antalet besökare översteg museets förväntningar.

2.2.2 Kvalitet

Bakgrund

Hur resonerar vi om kvalitet på Moderna museet? Och vad är kvalitet i en museiverksamhet? För en statlig myndighet som Moderna museet så har vi att svara mot regleringsbrev och följa upp verksamheten i en årsredovisning. En stor del av vår budget kommer via anslaget och bekostar i stort sett byggnadens hyra och personal. För att driva verksamheten måste vi skaffa intäkter vilket vi bland annat gör genom biljettintäkter, sponsorer, viss uthyrning av lokaler och produktion av utställningar för turné. Blir det ett överskott så kan vi förvärva konst - vilket också är en av våra huvuduppgifter som samlande institution.

Genom den fri entré-reform som genomförs 2016 kompenseras museet för intäktsbortfall, men inte för alla intäkter. Fortsättningsvis kommer vi att behöva tillämpa ett ökat mått av blandekonomi för att uppnå målen för myndigheten, något vi också har viss vana vid att finna lösningar på.

Vi arbetar med modern och samtida konst och har sedan 1958 varit ett museum i Sverige med en stark internationell inriktning. I nära fyrtio år var museet en konstinstitution men ingen myndig-

het. Myndighetsrollen har bidragit till att strama upp vissa delar, särskilt vad gäller måluppfyllelse och redovisningar. Under 2000-talets första årtionde så efterfrågades fakta och verifierbara data när årsredovisningen skulle sammanställas, något som nog de flesta kulturmyndigheter känner igen. Besöksstatistik var hårdvaluta. Men, vad säger då siffrorna om verksamheten i sig? En hel del, men inte allt vilket gjorde att utställningskatalogerna ibland gav en bättre bild av verksamheten än de korrekta redovisningarna sammantaget. Sedan 2012 ombeds vi att i årsredovisningen definiera de kvalitativa aspekterna på verksamheten och i redovisnings-sammanhang fördjupa förståelsen av utfallet, från siffrornas konkretion till ordens ofta mer mångbottnade möjligheter. I årsredovisningen för 2016 ägnas därför återigen ett särskilt avsnitt åt kvalitet i verksamheten med en sammanfattning av de viktigaste kvalitetsindikatorerna.

Lagom kvalitet?

Finns det en kvalitativ nivå som är ”lagom”? Detta svenska ord kan för en kulturinstitution vara förödande. Vore målet för ett resursmedvetet konstmuseum att det ska uppnå en lagom nivå för verksamheten skulle knappast vare sig hållbar relevans eller framgång uppstå. Så drivs ingen utveckling framåt utan för att alstra dynamik och önskvärda förändringar måste flera parametrar existera samtidigt. Om vi för in ytterligare ett mått, vad som kan vara tillräcklig kvalitet för att uppnå önskat utfall, så handlar det om förmågan att hantera resurser på bästa vis. Betonar t ex vår uppdragsgivare barn och ungdomar som en viktig målgrupp, varken kan eller vill vi släppa övriga ålderssegment. En kedja är aldrig starkare än sin svagaste länk och skulle vi öka fokuseringen på barn och ungdomar helt till förfång för äldre skulle detta sinom tid slå tillbaka på verksamheten negativt. Tillräcklig kvalitet ska i så fall förstås som den ideala kombinationen av ett antal betingelser som gör att utväxlingen mellan satsade resurser och utfallet av desamma står på plus.

Varför gör vi 16 utställningar och inte hälften och varför genomför vi ett så stort antal program? Varför förvärvar vi 110 konstverk och inte ett enda stort? Svaren finns delvis i uppdragen regering och riksdag ger museet. I instruktion och regleringsbrev finns ett antal uppdrag stipulerade och en förväntan att museet skall infria dessa. Det är den ena sidan av saken, den andra är museets egen historia och den plats som museet intar i Europa och i världen av idag. Det finns ett metaperspektiv på verksamheten som är så mycket större än vad Moderna museet betyder här och nu. I alla våra val påverkar vi historieskrivningen och förvaltar samtidigt konstnärliga uttryck inför framtiden. Våra definitioner av kvalitet står i ständig dialog med nu levande men även med döda konstnärer. Utan dem har vi inget museum.

Uppföljning

Relevans och angelägenhet är användbara ledord när man försöker lyfta fram kvaliteten i den egna verksamheten. Genom att tydliggöra vad som kan vara kvalitativt intressant och sätta ord på det skapar man en medvetenhet om den egna verksamhetens betydelse. Det kan endast ske i dialog mellan medarbetarna och i medarbetarnas möte med konstnärerna och publiken. Med andra ord, kvalitet är inget begrepp som en gång för alla är stadfäst utan det är snarare i process. Det finns ingen quick fix och det finns inga enskilda mätmetoder, hur förfinade de än må vara, som kan ge det ultimata svaret. Det är i utövandet och i verksamheten som kvalitet visar sig och det är inte något beständigt.

Kvalitetsindikatorer

Utställningar, samling och förmedling är Moderna museets kärnområden. Kvalitet står att finna i den relevans som besökare av alla de slag finner i detta. Ett kvitto på relevans är självfallet besökare och det är således ett uppdrag att nå så många som möjligt och att också ständigt sträva efter att nå nya målgrupper. Besöksnivån ligger på en konstant hög nivå under de senaste åren, såväl i jämförelse med andra svenska museer som med konstmuseer på andra platser i världen. 2016 har i den bemärkelsen varit ett rekordår, dels på grund av fri entré till samlingen och vissa utställningar, dels tack vare sommarutställningen Yayoi Kusamas publiksuccé. Eftersom besöksantalet håller en hög och relativt jämn nivå kan konstateras att publiken gärna återkommer. Dessa mått är dock

relativa, och man kan fråga sig hur besökarantalet kan höjas – klart är att radikalt förändrade besöksnivåer skulle kräva en omfördelning av resurser. I internationell jämförelse framstår Moderna museet som ett mycket välbesökt museum, rent av en förebild för många europeiska kollegor. Utmaningen ligger i att möta nya grupper, där vi tålmodigt och med ständigt nya infallsvinklar söker nå ut.

Måttet på kvalitet ligger i att våra olika förmedlande insatser når familjer, spädbarn, tonåringar, nya språkgrupper, lärare, personer med nedsatta funktioner, interner m.fl. och att detta arbete har blivit till en modell för andra museer. Varje år ser vi en tydlig ökning av antalet besökare under 19 år vilket är ett gott betyg på våra aktiviteter för barn och ungdom, våra utställningar och vårt bemötande av den målgruppen. Men, det är naturligtvis också av stor vikt att inte i första hand gruppindela besökarna, utan att anordna angelägna program som intresserar många olika besökare, var och en för sig och ibland tillsammans. Kvalitet ryms alltså i relevans för många och olikartade besökare.

Relevans avspeglas också i mottagandet av våra aktiviteter – i media, bland museikollegor och hos konstnärer. I media upprätthåller Moderna museet en mycket hög nivå både vad gäller utrymme och uppskattning. Antalet nedslag kan räknas, men allmänt kan sägas att museets genomslag är exceptionellt. Trots ett hårdnande medialt klimat och ett alltmer begränsat utrymme recenseras våra utställningar och vi når även ut med förhandspublicitet. Det vi har att visa röner uppmärksamhet, kvaliteten är god, eftersom media inte skulle bevaka aktiviteter utan trovärdighet långsiktigt.

Flera av museets utställningar går på turné. En internationell uppmärksamhet är självfallet en av de bästa indikatorerna på att utställningarna som produceras håller hög kvalitet, det vill säga är angelägna för ett flertal. Att konstnärer dessutom trivs på museet och sprider ordet vidare är bland de bästa betyg ett konstmuseum kan få. Mod, öppenhet och angelägenhet är Moderna museets ledord. Utställningsprogrammets sammansättning är ett grundfundament, där en flerårig plan finns för stadga och långsiktighet men också med gott om utrymme för att foga in det som har mer nutidsprägel och som enbart kan genomföras vid en särskild tidpunkt.

Förutom den internationellt inriktade utställningsverksamheten är utlånen av konst ur samlingen en indikator på museets relevans i ett internationellt perspektiv. Nivån är relativt konstant över åren, vilket är en god indikator på en välfungerande institution.

Moderna museet har under senare tid varit framgångsrikt avseende donationer. Att ge konstverk till ett museum är det yttersta beviset på förtroende, att vi har kapacitet att vårda, bevara och visa konst för framtiden. Bland donatorerna ryms såväl konstnärer som samlare, utan vilka konstmuseer inte kan bedriva en kvalitativ verksamhet. I det avseendet är vi idag stolta, då omfattningen och betydelsen av de donationer museet mottagit under året varit exceptionell. Finns här då en risk för att den kvalitativa nivån övergår till ett överflöd som inte kan bearbetas och bli till en del av den museala totaliteten? Att framgången avseende donationer inte kan omhändertas, vårdas och visas som det heter i regleringsbrevet? Risken finns förstås, om än mycket liten att överskrida det som kan beskrivas som tillräcklig kvalitet. Att förvärva verk för donerade medel om 52 mkr som museet gjort under 2016 lär inte kunna upprepas inom överskådlig tid.

Museets absoluta grundfundament är samlingen. Vår ambition är att vara nationalmuseet för svensk konst, med en samling från 1900- och 2000-talen. Därutöver ett museum mitt i världen som har som intention att samla nyckelverk av konstnärer – utanför Sveriges gränser kan vi inte representera allt av alla utan i uppdraget ligger ett val. Konsten att prioritera är utmaningen och historiskt sett har museet varit mycket framgångsrikt i detta avseende. Kvaliteten ligger också här i relevans: för besökarna förstås men också för konstnärerna själva och den konsthistoria som ständigt revideras. Samlingen byggs sakta över tid, i jämförelse med program och utställningsverksam-

het som är mer lätttrörliga. Idag pekar vår analys mot att vi skall göra en samlad insats för att införliva verk av icke- västerländska konstnärer. En analys av det här slaget är delvis intuitiv, men i mångt och mycket bottnar den i ett gediget museiarbete där vi hänger om våra samlingar och konstaterar vad som saknas.

Ensam är inte stark. En kvalitet ligger i förmågan att samarbeta på olika plan, att inbjuda till samverkan och hörsamma andra parter önsknings. I den programverksamhet som Moderna museet bedriver ryms ett stort antal samarbeten, allt från universitet och högskolor till stiftelser, föreningar, andra museer och intressesammanslutningar. I många fall är det museet som inbjuder till samverkan och i vissa fall kommer initiativet från andra håll som i de festivaler museet medverkar i på Skeppsholmen – inte minst Stockholm Literature som blivit en rejäl framgång med alla sina internationella kontakter. Så byggs ett intressant program där discipliner blandas och aktuella frågeställningar belyses på ibland oväntade vis.

En kvalitet är att formulera sig kring verksamheten, vilket många av museets medarbetare gör i olika sammanhang. Vägledning, kunskapsutbyte i interna och externa seminarier är en form för detta. En annan form för kunskapsuppbyggnad är förstås kataloger och bokutgivning som i viss utsträckning sammanfattar de större utställningsprojekten. Med den internationella distribution vi nu har för böckerna når verksamheten vida ut, vilket är en given kvalitet. Ett tredje sätt är att skriftligen formulera några av museets kärnfrågor vilket vi under året har fortsatt att publicera i krönikeform på museets hemsida och i den talrika vänföreningens tidskrift. Genom att se på konsthistorien utifrån ett annat, och kanske oväntat perspektiv, träder nya erfarenheter och insikter fram. Omprövning i sig är en kvalitet, förutsatt att det finns en strategi för den.

Ingen kvalitet står att finna i en verksamhet utan att begrepp som genusbalans och mångfald beaktas, i alla delar. Att kunna hävda att museet har förvärvat verk av lika många kvinnliga som manliga konstnärer är en kvalitet i sig. Att med fog kunna påstå att museet arrangerat fler utställningar med kvinnliga konstnärer än något större museum på senare år är fakta snarare än skryt – endast så upprättas en genusbalans eftersom 1900-talets konsthistoria ändå domineras av manliga konstnärer. Att i program och seminarier diskutera och ifrågasätta vedertagna uppfattningar är en självklarhet för ett modernt och samtida konstmuseum men att arrangera en föreläsningsserie som En större värld visar på en öppenhet från Moderna museets sida för kritik av den egna förträffligheten. Västerlandets konstmuseer står samfällt inför en omprövning när kanon av goda skäl ifrågasätts och det gäller här att både vara en god lyssnare och staka ut vägen för ett mer inkluderande och därmed kvalitativt hållbart museum.

2.2.3 Fri entré-reformen

För Moderna museet har fri entré-reformen skapat förutsättningar för ett ovanligt livaktigt och välbesökt år. Under våren 2016 var det fri entré inte bara till samlingen utan till samtliga nya tillfälliga utställningar såväl i Malmö som Stockholm. Moderna museet Malmö eftersträvar att om möjligt helt undvika entréavgifter till tillfälliga utställningar. I Stockholm valde museet att ta entréavgift till sommaren *Yayoi Kusama – i oändligheten* (ett samarbete med Arkdes) och till höstens två utställningar med de tyska konstnärerna Georg Baselitz och Thomas Schütte. Det gemensamma för de avgiftsbelagda utställningarna i Stockholm är att de helt är baserade på inlån från andra museer och samlingar, i dessa fall från utlandet. Detta återspeglar en principiell tolkning av entré-reformens formulering om de statliga museernas rätt att ibland ta entréavgift. När våra tillfälliga utställningar är baserade på egna samlingar och i grund och botten handlar om att tillgängliggöra kulturarvet kommer de inte att vara avgiftsbelagda. Större utställningar som helt vilar på kostsamma inlån av verk som inte tillhör museets samling är exempel på den typ av utställning som vi betraktar som undantagna fri entré-reformen.

Moderna museet i Stockholm har en arkitektur som gör det enkelt att skilja samling från tillfälliga utställningar. Det är därför inte särskilt komplicerat att undantagsvis ta betalt för dessa. I Malmö är de arkitektoniska förutsättningarna annorlunda. Hela byggnaden är mindre och det är inte lika lätt att skilja tillfällig utställning från samlingspresentation. I de fall det rör sig om gränsfall har Moderna museet under 2016 valt att inte begära entréavgift. Ett exempel var den ej avgiftsbelagda *Klee/Aguéli*, som presenterade en av vårt lands mest omtyckta målare, Ivan Aguéli, i nytt ljus genom att visa honom sida vid sida med den tysk-schweiziske modernisten Paul Klee. Utställningen blev relativt kostsam på grund av inlån av Klee-målningar från kontinentaleuropeiska samlingar. Ett annat exempel är den stora grupputställningen *Livet självt*, som innehöll ett stort antal inlån av verk av internationella konstnärer vilka presenterades i dialog med verk ur samlingen. Inte heller den var avgiftsbelagd.

Fri entré-reformen har redan under första året inneburit en ökad publiktillströmning och en livligare atmosfär i hela byggnaden. Vi har inlett en rad program som syftar till att attrahera och möta en publik som är mindre van vid museibesök, bland annat ett ökat antal visningar på många olika språk. En kraftigt växande publik för naturligtvis med sig en del utmaningar. Det handlar i första hand om bemötande och säkerhet. Också för själva anläggningen har denna stora och mycket rörliga publik effekter som vi redan efter några månader kände av vad gäller slitage. Vår bedömning är att fri entré-reformen för Moderna museets räkning är finansierad vad gäller inkomstbortfallet, men att uppkomna merkostnader hotar att urholka finansieringen av vår verksamhet om inte ytterligare medel skjuts till.

2.3 SAMLA OCH BEVARA

2.3.1 Inledning

Moderna museet har en av Europas främsta samlingar av modern och samtida konst. Det är en remarkabel samling med världsrykte, där ett antal nyckelverk av konstnärer från 1900-talets början till idag tecknar en levande konsthistoria. Tack vare framsynta förvärv genom tiderna kan museet idag, med sina begränsade ekonomiska resurser, bevara toppositionen och fortsätta att göra strategiska förvärv för framtiden. Under 2016 har antalet donationer och förvärv fortsatt att ligga på en hög nivå. Samlingen växte med 110 verk 2016 och vid årets slut var 71 250 konstverk registrerade i museets konstdatabas.

2.3.2 Konservering och förebyggande åtgärder

I arbetet med att bevara Moderna museets stora konstsamling ingår dels direkta konserverings- och underhållsarbeten på enskilda konstverk, dels att säkra rätt klimat och förhållanden i byggnaden och där konsten visas och förvaras. Museet samarbetar med Statens Fastighetsverk för att klimatanläggningarna ska fungera för utställningsrummen, magasinerna och konserveringsateljéerna och deltar även i ett projekt för energieffektiviseringsåtgärder för klimat och ljus. Ombyggnation av klimatanläggningen pågår.

De tillståndsrapporter som konserveringsavdelningen upprättar ger möjlighet till kontroll över verkens skick och eventuellt uppkomna skador, både vad gäller egna och inlånade verk.

Bland de konserverings- och registreringsarbeten som utförts under 2016 kan följande nämnas:

- Registrering av nyförvärvet Model Room av Olafur Eliasson med mätning, materialbestämning, bedömning av konserveringsbehov och fotografering av 486 delar samt utarbetande av en installationsmanual
- Konservering av John-E Franzéns målning Cadillac Eldorado
- Konservering av Robert Rauschenbergs Monogram inför utlån
- Montering och säkring av ett fotografi i stort format Black Pulse 17 av Mike och Doug Starn

- Glasning och ramning av verk i samlingen har fortsatt med inramning av Fontanas *Concetto Spatale*
- Konservering och inramning av Francis Picabias måleri på papper: *Verre*
- Ulf Lindes arkiv, genomgång, konservering och magasinering
- Renovering av Jean Tinguely-skulpturen *La folle*, som ingår i *Le Paradis fantastique*

Inför och efter samtliga tillfälliga utställningar i Stockholm och i Malmö har konstverken synats och tillståndsrapporter upprättats. Konservering av museets egna verk inför utställningar och samlingshängningar har fortlöpande ägt rum.

Totalt under året har cirka 200 verk ur samlingen förberetts för utlån, varav flera komplicerade verk med många delar. Inför alla utlån utförs en syning och vid behov en konservering av verken samt tillståndsrapporter. Kurirresor med utlån har utförts för att tillse säker transport, hantering och installation. Under året har ett antal större utlån behandlats och turnerats.

Cirka 150 målningar, teckningar och gravyrer har under året synats inför och efter deposition hos externa myndigheter, departement och ambassader. Av dessa har 95 verk konserverats.

Nyförvärvade verk har besiktigats i konserveringsateljéerna och uppgifter om material, teknik, måttuppgifter, komponenter, installationsanvisningar, påskrifter och signaturer har registrerats i konstdatabasen. Årets nyförvärv uppgår till 110 inventarienummer, varav ett flertal är komplicerade installationer och består av många komponenter. Intervjuer med konstnärer angående nyförvärv har utförts vid behov.

Stor vikt läggs vid den förebyggande konserveringen. Detta innebär till exempel säkring och skyddande av verken i utställningarna, samt planering av långtidsförvaring och packning inför transport. Under året har de kontinuerliga mätningarna av ljusförhållanden fortsatt och inkluderar nu även visningsmagasinet. Förebyggande skadedjurskontroll utförs regelbundet.

Museet medverkar även i både internationellt och svenskt forsknings- och utvecklingsarbete.

Kostnaden för prestationstypen Konservering och förebyggande vård uppgår till 17,5 (17,1, 16,5) mkr

2.3.3 Förvärv

Under 2016 har antalet förvärv och donationer varit fortsatt högt. Totalt har samlingen utökats med 110 verk, varav ungefär hälften utgörs av förvärv och hälften donationer. Genusbalansen är jämn avseende antalet kvinnliga respektive manliga konstnärer, oavsett kategori.

Moderna museet fortsätter att förvärva konstverk på hög nivå. Tillskotten till samlingen grundar sig på främst två faktorer: museet är idag en plats till vilken donatorer gärna skänker verk och genom framsynt förvaltning och planering av verksamheten har ekonomin varit god nog för egna förvärv. En enskild donation saknar motstycke: Anna-Stina Malmborg och Gunnar Höglund donerade 2015 hela 52 mkr till förvärv av nu levande eller nyss bortgångna västerländska konstnärer huvudsakligen verksamma utanför Norden. Under året avslutades förvärven för den donerade summan med ett remarkabelt verk av den kanadensiske konstnären Jeff Wall.

Bland de mer anmärkningsvärda förvärven som gjorts under året hör en svit fotografier av den framlidna konstnären Francesca Woodman, vars verk har blivit stilbildande för generationer av fotografer efter hennes för tidiga bortgång. Till skaran av legendariska kvinnliga konstnärer hör performancekonstnären Andrea Fraser och pionjären Charlotte Johannesson, vars filmer och textila verk nu är en del av museets samling.

I Moderna museets strävan efter att öppna sig mot en större värld, bortom den västerländska traditionen, har museet fortsatt att bygga på sin samling av verk av den kinesiske konstnären Ai Wei

Wei. Den amerikanska standardberättelsen om abstrakt måleri har fått ett rejält tillskott och viss revidering genom ett stort förvärv av den afroamerikanske målaren Stanley Whitney. Bland yngre, mindre etablerade konstnärskap som snabbt gjort sig gällande har museet nu redan betydande verk av Alex Da Corte och Jon Rafman.

Till den svenska klassiska konsthistorien räknas John-E Franzéns målning *Cadillac Eldorado*. Efter att i många år hängt utsatt i en öppen oklimatiserad miljö har verket tagits över från Statens konstråd för vård och visning.

Tabell 2 Förvärv och donationer

	2016	2015	2014	2013	2012
Inköpta verk	54	60	106	126	67
Donationer	52	78	54	109	64
Överförda verk *)	4	1	4	9	2
SUMMA	110	139	164	244	133

*) från Statens Konstråd, Konstbiblioteket eller Moderna Museets arkiv

Kostnaden för prestationstypen Förvärv uppgår till 3,9 (3,8, 3,9) mkr

2.3.4 Konstdatabasen och webbplatsen SAMLINGEN

I slutet av 2016 var 70 576 verk registrerade i museets konstdatabas, motsvarande siffra vid utgången av 2015 var 70 397 verk.

Det är möjligt att tillskriva ett och samma konstverk fler än en klassificering, vilket resulterar i att tabellen visar en högre totalsumma.

Löpande sker registrering av nyförvärv, lån, utställningar, placeringar, komplettering av information kring verken samt bildinlägg. Året inleddes med ett större registrerings- och fotograferingsarbete av konstverket Model Room, 2003, Olafur Eliasson och Einar Thorsteinn. Arbetet sysselsatte två fotografer samt två konservatorer för registrering och fotografering av 451 enskilda komponenter till det som i siffrorna ovan räknas som ett konstverk. Fler liknande konstverk har förvärvats under senare år, vilka då också resulterar i större registrerings- och fotograferingsprojekt.

Tabell 3 Antal registrerade verk i samlingen

	2016	2015	2014	2013	2012
Måleri och skulptur	5 696	5 591	5 514	5 429	5 372
Teckning och grafik	29 911	29 815	29 606	29 570	29 271
Fotografi	34 354	34 308	34 272	34 143	33 780
Film och video	432	418	413	397	384
Övrigt	857	885	892	803	800
SUMMA	71 250	71 017	70 697	70 342	69 607
Antal unika verk	70 576	70 397	70 250	69 987	69 607

Arbetet med att komplettera med förvärvsuppgifter, mått och material utifrån uppgifter i dokument fortsätter för grafiksamlingen under året. För 1 871 verk har uppgifter kompletterats i konst-databasen. För arbetet med förvärvsuppgifter har i år mer tid lagts på efterforskning och kunskapsuppbyggnad via sökningar på internet efter personer och institutioners samband och historia. Ett mindre antal av verken har också synats i grafikmagasinet. Av grafiksamlingens totala antal i TMS (17 200) är därmed ca 7 000 verk nu kompletterad med förvärvsinformation.

En av årets stora satsningar har varit att höja personalens kunskaper genom att erbjuda utbildning i användandet av konstdatabasen.

Museet fortsätter satsningen på ett ökat kvalitets- och utvecklingsarbete för konstdatabasen med regelbundna TMS-möten och avstämningar. En distanslösning för TMS öppnar tillgängliggörandet av konstdatabasen för personalen både inom arbetsplatsen och utanför. T.ex. vid kurirresor är det möjligt att direkt komma åt och registrera information i databasen, men också att i arbetet på museet kunna bära med sig TMS via mobila plattformar. Detta som en stor del i arbetet för att kunna använda konstdatabasen som det gemensamma arbetsredskapet och skapa effektivare arbetsprocesser. Det nya importverktyget togs i bruk i år och är ytterligare en av nycklarna till effektivare arbetsflöden i samband med utställningar och inlånade konstverk.

Personal från museet fanns representerad vid årets TMS-konferens i New York City samt vid studiebesök till Guggenheim och MoMA. Arbetsflöden och nya verktyg som underlättar arbetet var ett genomgående tema vid konferensen.

Behovet av en översyn av viktiga registreringsområden samt uppdaterade handledningsmanualer har visat sig stort och har prioriterats under året. I det ingår också satsningar på ökad delaktighet av särskilda personalgrupper vid arbetsprocesser i konstdatabasen, bl.a. teknikergruppens arbetsflöde när det gäller lådor och förpackningar i samband med magasinering och transport. En annan satsning har varit att skapa ett bättre arbetsflöde i konstdatabasen för ökad kontroll av var nyförvärv befinner sig efter att de levererats till museet. Arbete i samma linje fortsätter även kommande år.

Årsplanen för prioriteringar gällande fotografering av verksbilder till konstdatabasen följdes upp under halvåret. Under året kan, utöver de senaste årens förvärv, särskilt nämnas följande kollektioner som nu fått bild; Gustav IV Adolfs donation, måleri med placering på centralförrådet samt konstverk av äldre fotografiska tekniker.

Den nya webbversionen av konstdatabasen lanserades på museets hemsida för publiken år 2015. Antalet publicerade konstverk har ökat från 73 736 till 73 985 (december 2016) (siffran inkluderar delar av verk). Under året har bl.a. den nya förvärvskollektionen Anna-Stina Malmborgs och Gunnar Höglunds stiftelse lagts till under Förvärv i urval. Övriga tillägg är lättlästa texter och att konstverk nu syns på webben med mer än en klassificering per verk.

2.3.5 Forskning och samverkan med universitet och andra museer

Pågående och planerade forskningsprojekt vid Moderna museet utgår från museets utställningar, historia eller samling och använder museets kompetens inom curating, konservering, teknik och pedagogik.

Museet har under 2016 framför allt fortsatt att arbeta med projektet Pontus Hultén och Moderna museet – forskning och förmedling utifrån en konstsamling, ett arkiv och en boksamling. Museet erhöll medel från Kulturrådet för projektet som är planerat att avslutas under 2018 i samband med museets sextioårsjubileum. Arbetet med att förteckna Pontus Hulténs boksamling har fortsatt och t o m 2016 har drygt 6 500 böcker förtecknats (av cirka 7 000 böcker).

Verksamheten i Visningsmagasinet har under senare år knutits närmare till forskningen. I magasinet har installerats mindre arkivbaserade utställningar, och det har blivit en naturlig plats för forskarbesök, för seminarier och workshops. I anslutning till forskningsprojektet Pontus Hultén har material ur arkivet, filmer och verk från utställningarna Rörelse i konsten (1961) och Hon – en katedral (1966) presenterats i nygjorda montrar i Visningsmagasinet. Tillsammans med arkivmaterial från de senare utställningarna Flyktpunkter (1984) och Implosion (1987), som plockats fram för att sätta Pontus Hulténs period i perspektiv, är detta ett första steg mot att successivt fylla

magasinet med material från museets historia. Materialet ska fungera som en utgångspunkt för diskussioner om museets pågående verksamhet och framtid.

Under året har museet tagit emot 19 fysiska forskarbesök till arkivet och 23 till samlingen.

Moderna museet och Nationalmuseum driver Konstbiblioteket, ett specialbibliotek för konst, fotografi och design tillsammans och under 2016 har ett nytt avtal för verksamheten utarbetats mellan myndigheterna.

2.4 VISA OCH FÖRMEDLA

2.4.1 Samlingspresentationen

Under 2016 har samlingen visats på Moderna museet på Skeppsholmen och i Malmö samt genom depositioner och utlån (se 2.4.2).

Efter det att museet gjort ett antal radikala samlingspresentationer under rubriken En annan historia, med fotografi och därefter film och video samt ljudbaserad konst, blandas nu disciplinerna i de flesta av salarna. Eftersom sammanhangen är nog så komplicerade, så har kronologin hållits rak, från 1900-talets början till och med idag. Film, text och ibland ljud sätter skattkammarens innehåll i rörelse och i förbindelse med den tid verken är sprungna ur och samtidigt kopplas samlingen till vår egen tid. Med museets motto Ett öppet museum i en större värld strävar samlingsmötet, där presentationer av samlingen planeras, att lyfta fram verk och konstnärskap som varit undanträngda i en västerländskt dominerad verksamhet. Detta är ett långsiktigt arbete som syftar till att fördjupa bilden av vad modern och samtida konst kan vara. Kubism, expressionism och förkrigstidens radikala strömningar tar plats i första delen, där Marcel Duchamps verk visas dels i en egen kammare, dels i nära kontakt med andra banbrytare som Kurt Schwitters, Francis Picabia och Viking Eggeling. I museets mitt, där tonvikten lagts vid pop och abstrakt expressionism har ett större rum installerats med Moki och Don Cherry vars visuella och akustiska samarbete under 1960- och 70-talen var banbrytande. I borte delen av samlingspresentationen har installationerna växlat för att avslutas med en stor exposé över minimalism och postminimalism under rubriken Objekt och kroppar i vila och rörelse. I båda de senare fallen har museets egna verk kombinerats med ett urval inlån.

2.4.2 Depositioner och utlån

Depositioner

Knappt 1 500 verk ur Moderna museets samling var deponerade på närmare 200 statliga myndigheter, museer m.fl. Under 2016 har nya depositioner installerats hos bland andra Sveriges ambassad i Paris, Örebro universitet, Södertörns högskola och Riksdagen. Inventering har utförts hos låntagare i Örebro.

Tabell 4 Deponerade verk

Område	2016	2015	2014	2013	2012
Stockholm	604	741	784	773	918
Övriga Sverige	606	627	598	667	711
Utland	273	277	286	290	291
SUMMA	1 483	1 645	1 668	1 730	1 920

I samarbete med Nationalmuseum och Statens konstråd genomförs regelbundna omhängningar hos kulturministern. Depositioner har även avslutats under året, exempelvis Sveriges ambassad i Ankara. Efter inventering och omhängning på Regeringskansliet återlämnades totalt 127 verk till Moderna museet under 2016.

Utlån

Moderna museet mottar varje år ett stort antal låneansökningar. Antalet varierar, men den genomsnittliga siffran ligger runt 100 under de senaste fyra åren.

Tabellen nedan visar fördelningen av beviljade lån. Av 214 utlånade konstverk till 54 institutioner, lånades 68 verk till 9 institutioner i Stockholm, 87 verk till 13 institutioner i övriga Sverige och 59 verk till 32 utländska institutioner. 39 institutioner fick avslag för 89 konstverk och 6 institutioner valde att dra tillbaka ansökan för 25 redan beviljade verk.

Fortsättningsvis är flertalet låntagare utländska institutioner, vilka lånar färre konstverk åt gången, i motsats till de svenska låntagarna som är benägna att låna ett större antal verk per utställning.

I samband med utlånen genomfördes 73 kurirresor. Planeringen av kurirresor sker i samarbete med låntagare och svenska respektive utländska speditörer.

Tabell 5 Utlån

Område	Låntagare					Konstverk				
	2016	2015	2014	2013	2012	2016	2015	2014	2013	2012
Stockholm	9	8	9	4	18	68	20	49	22	103
Övriga Sverige	13	16	11	10	18	87	128	27	29	331
Utland	32	36	34	30	33	59	99	64	178	90
SUMMA	54	60	54	44	69	214	247	140	229	524

Kostnaden för prestationstypen Samlingspresentationen uppgår till 46,5 (45,3. 45,9) mkr.

2.4.3 Utställningar och kataloger

Utställningsplanen är sammansatt i den anda av öppenhet och experimentlusta som har varit museets signum sedan begynnelsen. Konstens och konstnärernas närvaro har alltid varit av stor betydelse, likaså dialogen med publiken. Utställningsprogrammet omfattade under 2016 stora och grundläggande exposéer över kända och mindre kända konstnärskap, nyupptäckter och publika favoriter samt omläsningar av museets samling i utställningsform. Sedan Moderna museet Malmö öppnade i slutet av 2009 har museet två permanenta lokaler för utställningar och samlingspresentationer.

Begrepp som mångfald och genusbalans präglar utställningsprogrammet från grunden. Lika många kvinnliga som manliga konstnärer har ställt ut under året och mångfald avseende uttrycks sätt, härkomst och historisk förankring finns dokumenterad i summan av de 16 utställningarna. Museets vision om det öppna museet genomsyrar hela planläggningen och de vägledande begreppen kvalitet, dialog och experiment kan faktiskt härledas ur varje enskildhet.

I Stockholm ackompanjerades de tre stora utställningarna Livet självt, Yayoi Kusama – I oändligheten samt Thomas Schütte - United Enemies av genomarbetade presentationer av konstnärskapen Paul Klee med Ivan Aguéli, Moki Cherry samt Georg Baselitz. Den tematiska utställningen The New Human ställde viktiga frågor om mänskliga villkor genom att introducera en rad angelägna konstnärskap för första gången i Norden. Till detta kan läggas den samlingsbaserade utställningen Objekt och kroppar i vila och rörelse, som museet tidigare visat i Malmö, samt Komparativ vandalism, en genom konstnären Asger Jorn iscensatt undersökning av en alternativ konsthistoria.

I Malmö fortsatte den videobaserade utställningsserien The New Human i Turbinhallen med det andra kapitlet som utforskade gränsen mellan människa och maskin. Därefter var det dags för det

unika samarbetet mellan Moderna museet, Nationalmuseum och Konstakademien som i utställningen *Konstnären* tog upp olika konstnärsroller från 1500-talet till idag med verk av många av konsthistoriens mest berömda namn. I de övre gallerierna visades ett litet urval ur museets samling med konstnärer från olika delar av hela världen med titeln ”På väg mot en större värld” och de följdes upp av fotoutställningen ”Francesca Woodman – Om att vara en ängel”, som tidigare visats i Stockholm. Däremellan visades femte upplagan av Fredrik Roos Stipendium, i år med Sandra Mujinga, Karl Patric Näsman och André Talborn. I serien viktiga men undanskymda malmökonstnärer presenterade Anders A och till sist visade museet ”Fotboll är mer än bara fotboll” en utställning om Malmö FF:s samhällsengagemang.

KLEE / AGUÉLI

(Stockholm 16 januari – 24 april)

Paul Klee (1879-1940) och Ivan Aguéli (1869-1917) verkade i en tid då västvärldens moderna samhälle började formos. De förenades i ett intresse för andra tänkbara världar, bortom teknik och urbanitet för att i sitt måleri tränga djupare i motivsfärer som mystiken, naturen och bokstaven. Drygt ett 80-tal målningar med inlån från många museer skapade en helt ny kombination av två konstnärskap som nu äntligen kunde mötas.

LIVET SJÄLVT

(Stockholm 20 februari- 8 maj)

Livet självt med underrubriken ”frågan om vad det egentligen är, dess materialitet och egenskaper, med tanke på att den västerländska vetenskapens och filosofins försök att hantera frågan visat sig otillräckliga” presenterade verk av mer än 40 konstnärer från hela världen. Utställningen sträckte sig från det tidiga 1900-talet då många konstnärer arbetade för att kategorisera tillvaron fram till idag och den värld av objekt i gränslande mellan liv och ett statiskt tillstånd. Bland medverkande konstnärer fanns Pierre Huyghe, Ulf Rollof och Rachel Rose.

THE NEW HUMAN - Knock, Knock, Is Anyone Home?

(Malmö 27 februari – 4 september)

Moderna museet Malmö presenterade det andra kapitlet av det omfattande och videobaserade utställningsprojektet THE NEW HUMAN. Utställningen utforskade människans livsvillkor i en snabbt föränderlig värld och kapitlet syftar på närvaron av mänskligt liv och adresserar en uppluckring av skiljelinjen mellan människa och maskin. Nio internationella konstnärer deltog och utställningen var ett samarbete med Julia Stoschek Collection.

OBJEKT OCH KROPPAR I VILA OCH RÖRELSE

(Stockholm 12 mars-23 oktober)

Med utgångspunkt i samlingen och med ett fåtal inlån visades en annan bild av 1960- och 70-talens minimalism och postminimalism. Den förhärskande uppfattningen om minimalismen som en statisk konstrikning korrigerades i mötet med alla de konstnärer och koreografer som satte objekten i rörelse och lät utställningsrummet vara en scen för alla medverkande, inklusive betraktarna. Eva Hesse, Simone Forti, Bruce Nauman och Richard Tuttle var några av konstnärerna som visades.

PÅ VÄG MOT EN STÖRRE VÄRLD

(Malmö 19 mars – 16 oktober)

På väg mot en större värld visade 11 relativt nya verk av 11 olika konstnärer ur Moderna museets samling. En gemensam nämnare är att de slår broar mellan skilda språk och kontinenter och på så vis speglar den komplexitet som blivit alltmer typisk för vår samtid.

FREDRIK ROOS STIPENDIUM 2016

(Malmö 28 mars – 1 maj)

Årets Fredrik Roos Stipendium 2016 tilldelades Sandra Mujinga, Karl Patric Näsman och André Talborn, som fick ta emot 200 000 kr var.

MOMENT – MOKI OCH DON CHERRY

(Stockholm 9 april 2016-9 april 2017)

Från slutet av 1960-talet arbetade konstnären Moki Cherry (1943-2009) och musikern Don Cherry (1936-1995) tätt tillsammans med utbytet mellan visuell bild och ljudbild. Med utgångspunkt i originalverk, musik, dokumentation och scenbilder framställde utställningen den multikonstvärld som växte fram runt dem.

ANDERS A: THE LAST AND OUTERMOST

(Malmö 14 maj – 9 oktober)

Anders A liknar en digital arkeolog som gräver fram sin bildvärld ur ett modifierat minne. Under 1980-talet gjorde han skulpturer som framstod som mutationer mellan Venus från Willendorf och astronauter. Nu arbetar han med papperscollage och rörliga digitala s.k. giffar i vilka återigen muterade figurer lösgör sig från en slags pixelerad skenvärld.

THE NEW HUMAN

(Stockholm 21 maj – 5 mars)

I ett videobaserat utställningsprojekt utforskades människans förändrade livsvillkor i en snabbt föränderlig värld. Utställningen ställde med konstnärer som Adel Abdessemed, Ed Atkins, Hito Steyerl och Ryan Trecartin viktiga frågor om vår samtid och erbjöd samtidigt glimtar av möjliga framtidsscenarier. Under den nästan årlånga utställningsperioden byttes verk successivt ut och formatet närmade sig på så sätt en iscensatt filmfestival.

YAYOI KUSAMA – I OÄNDLIGHETEN

(Stockholm 11 juni-11 september)

Yayoi Kusamas (f 1929) säregna konstnärskap har fascinerat omvärlden i flera decennier. Som få andra konstnärer rör hon sig mellan måleri och skulptur, mellan konst och design och mellan öst och väst. Utställningen som visades parallellt på Moderna museet och ArkDes kom att bli en omfattande manifestation på Skeppsholmen under sommaren med rekordstor publik. Utställningen organiserades av Louisiana Museum of Modern Art, Danmark, i samarbete med Heine Onstad Kunstsenter, Norge, HAM – Helsinki Art Museum, Finland och Moderna museet/ArkDes, Sverige.

KOMPARATIV VANDALISM

(Stockholm 10 september 2016-19 februari 2017)

Konstnären Asger Jorn försökte att skapa en alternativ konsthistoria som aldrig kom att fullföljas. Han sökte en kreativitet i folkkonsten vilket resulterade i en mängd fotografier som i urval visats i Visningsmagasinet, ledsagat av en ny skrift där frågan kring vad som är konstnärligt möjligt ställs.

KONSTNÄREN

(Stockholm, Konstakademien 11 februari – 4 september, Malmö 24 september – 19 februari 2017)

Konstnärsrollen är allt annat än enhetlig. Steget är långt från hovmålaren som arbetar på uppdrag av en beställare till bohemen som vill leva obunden av det etablerade samhällets värderingar. Utställningen diskuterade ett antal konstnärsroller från 1500-talet till idag och är ett unikt samarbete mellan Moderna museet, Konstakademien och Nationalmuseum som öppnade sina samlingar med verk från olika epoker. Publiken gavs möjlighet att i en och samma utställning se verk av många av konsthistoriens mest berömda namn, från Rubens över Renoir och Picasso till Cindy Sherman.

FOTBOLL ÄR MER ÄN BARA FOTBOLL

(Malmö 30 september – 16 oktober)

Utställningen presenterade fotbollsklubben Malmö FF:s samhällsengagemang genom målningar, film, fotografier m.m. och var en del av samarbetet mellan klubben och Moderna museet Malmö vad gäller olika sätt att överbrygga konflikter och skapa samförstånd bland barn och unga från olika kulturer.

THOMAS SCHÜTTE – UNITED ENEMIES

(Stockholm 8 oktober 2016-15 januari 2017)

Thomas Schütte (f 1954) är en av sin generations mest tongivande konstnärer. I utställningen presenterades hans skulpturer tillsammans med ett urval av konstnärens verk på papper och arkitekturmodeller för första gången i stor skala i Norden. I verken undersöks förskjutningar mellan det intima och personliga i förhållande till det monumentala och auktoritära.

FRANCESCA WOODMAN. OM ATT VARA EN ÄNGEL

(Malmö 5 november – 19 mars 2017)

Den amerikanska fotografen Francesca Woodman (1958–1981) skapade under några intensiva år före sin allt för tidiga bortgång en samling fascinerande fotografiska bilder. Hennes verk har varit föremål för en lång rad djupgående studier och flera stora utställningar under de senaste åren och hennes fotografier har inspirerat konstnärer runt om i världen. Utställningen visade ett hundratal fotografier och var ett samarbete med Betty and George Woodman, The Estate of Francesca Woodman.

BASELITZ: HJÄLTARNA

(Stockholm 11 november 2016-19 februari 2017)

Georg Baselitz (f 1936) räknas som en av de främsta europeiska konstnärerna, i likhet med Thomas Schütte inte nämnvärt visad i Nordens konstmuseer. Utställningen fokuserade helt på de kontroversiella sviterna Hjältarna och Nya typer som han skapade 1965-66. Det är en serie av monumentala, figurativa målningar och teckningar som vittnar om krigets fasor, sorgligt aktuella ett halvt sekel efter tillkomsten.

Tabell 6 Tillfälliga utställningar

	2016	2015	2014	2013	2012
Stora utställningar, Stockholm	6	7	7	7	5
Mindre utställningar, Stockholm	3	5	3	5	5
Stora utställningar, Malmö	3	4	4	4	3
Mindre utställningar, Malmö	4	4	6	6	4
SUMMA	16	20	20	22	17

Kataloger

Moderna museet har en omfattande utgivning av utställningskataloger och böcker. Samarbetet med internationella förlag som exempelvis tyska Hatje Cantz och Koenig Books innebär att museets kataloger får stor spridning via deras distributionskanaler, till konstbokhandlar och museibutiker runt om i världen. Två av 2016 års kataloger har varit samarbeten med andra konstinstitutioner.

Under 2016 producerade Moderna museet 5 utställningskataloger:

Tabell 7 Kataloger och böcker

	2016	2015	2014	2013	2012
Kataloger, Stockholm	4	6	4	2	4
Kataloger, Malmö	1	0	1	2	1
Böcker	0	1	2	1	1
SUMMA	5	7	7	5	6

Life Itself gjordes i engelsk upplaga i samarbete med Koenig Books. *Kleel/Aguéli* gjordes i svensk/engelsk upplaga. *Yayoi Kusama - I öändligheten* gjordes i svensk upplaga i samarbete med Louisiana Museum for Modern Art, Humlebaek, som även producerade en engelsk och en dansk språkupplaga. *Konstnären/The Artist* gjordes i en svensk/engelsk språkupplaga i samarbete med Nationalmuseum och Konstakademien i Stockholm. *Thomas Schütte - United Enemies*, gjordes i en svensk och en engelsk språkupplaga i samarbete med Koenig Books. Utöver dessa fem publikationer medverkade vi också i produktionen av den franska upplagan av katalogen *Francesca Woodman - Om att vara en ängel* för det franska förlaget Xavier Barral

Kostnaden för prestationstypen Tillfälliga utställningar uppgår till 100,1 (101,5, 86,9) mkr.

2.4.4 Besöksstatistik

Moderna museet mäter besökssiffror genom att med optiska läsare räkna dem som passerar genom entréerna i Stockholm och Malmö. Under 2016 har beräkningsmetoden för Moderna museet i Stockholm justerats i samarbete med ArkDes och Myndigheten för Kulturanalys. Förändringen innebär att vi numera räknar besökare genom de två stora entréerna, men inte genom restaurang eller trädgård. Metoden avser därför besök till båda museerna, ett s.k. anläggningsbesök.

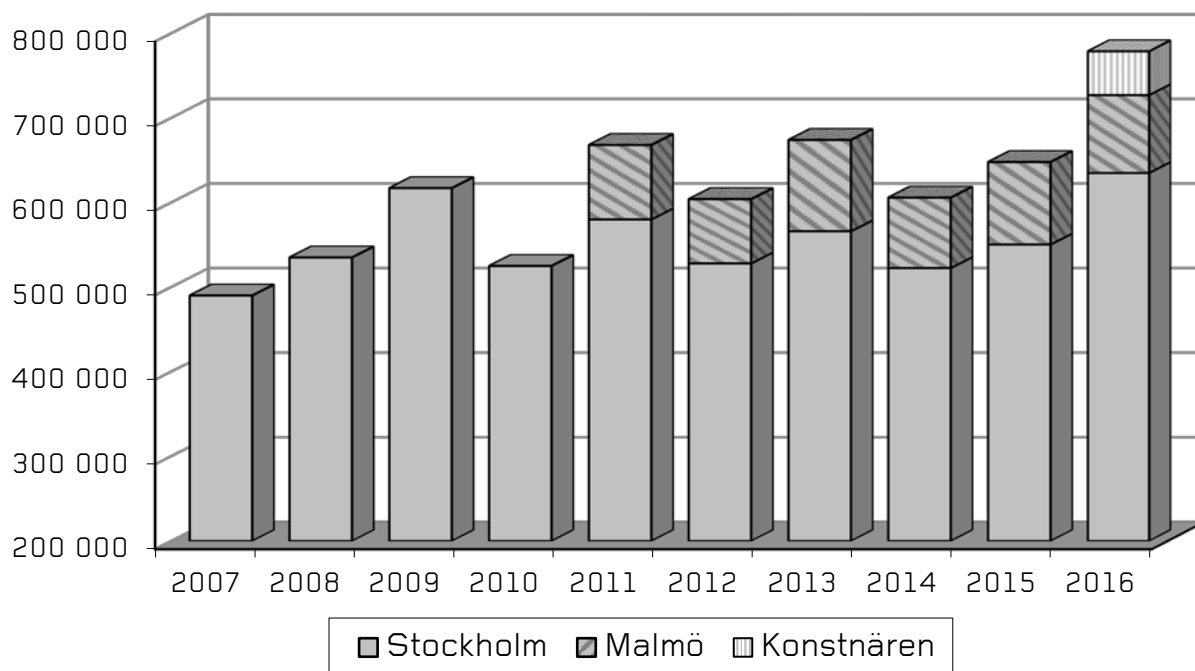
Metodförändringen leder till en nettoökning av besökstalet med ca 35 000 besökare. I diagrammet, och i våra jämförelser, har därför siffrorna justerats för åren 2007-2015 med hänsyn till detta.

Under 2016 kom nästan 635 000 besökare (motsvarande siffra 2015 var 550 000) till museibygggnaden på Skeppsholmen i Stockholm. Av dessa löste drygt 142 000 (312 000) biljett. Minskningen av antalet lösta biljetter beror på införandet av fri entré till samlingen.

Utställningen *Konstnären* delproducerades av Moderna museet, men visades på Konstakademien i Stockholm. Knappt 52 000 personer löste biljett till utställningen. Den totala besökssiffran för Stockholm (anläggningsbesök och besök till *Konstnären*) blir knappt 687 000 och antalet lösta biljetter i Stockholm blir 194 000.

Moderna museet Malmö gästades under 2016 av drygt 95 000 besökare (motsvarande siffra för 2015 var 92 000). I Malmö har fri entré gällt för hela verksamheten från 1 februari 2016.

Den totala siffran för anläggningsbesök på Moderna museet Stockholm och Moderna museet Malmö 2016 var 782 000 besökare. Det är en ökning med nästan 140 000 jämfört med föregående år.

I diagrammet visas besökssiffrorna under den senaste 10-årsperioden. Det bör påpekas att besöks-siffrorna inte är generellt jämförbara. Fri entré gäller från och med 2016 och utställningarna med Olafur Eliasson och Yayoi Kusama var samproducerade med ArkDes med samma biljett för båda museerna.

2.4.5 Barn- och ungdomsverksamhet

Verksamheten i Stockholm

Moderna museets barnverksamhet grundlades redan på 1960-talet och vi var då ett av de första konstmuseerna som hade en verkstad ägnad åt barns skapande. Alltsedan dess har Moderna museets barnverksamhet med experimentlusta och konstnärlig medverkan i centrum blivit något av en förebild för andra museer och är nu en mycket viktig del av museets verksamhet. Flera av våra aktiviteter har varit banbrytande för den pedagogiska utvecklingen i Sverige och har fått efterföljare ute i världen. Vi vill erbjuda alla barn och unga en spännande och glädjeric upplevelse med modern och samtida konst i fokus. Vårt program är brett och täcker in alla åldersgrupper från

Yngsta spädbarnen upp till unga vuxna på 25 år. Alla aktiviteter ges utan kostnad, med Konstskolan och skolvisningar undantagna. Varje söndag erbjuder vi Familjesöndags-programmet och under höst- och vinterhalvåret kompletterar vi det med en drop-in Verkstad för dem som inte vill gå med på en visning utan bara rita och måla. Varje skolov ges kostnadsfria Lovprogram med visning och Verkstad, och under höst och vinterhalvåret åtföljs även Lovprogrammen av drop-in. Vår verksamhet för barn håller en omtalat hög kvalitet. Alla konstpedagoger är antingen utbildade konstnärer och/eller bildpedagoger, visningarna bygger på barnens medverkan och dialog, och i våra verkstäder finns ett stort utbud av konstnärliga material. Vi har genomfört fler kurser för barn, även på andra platser än Stockholm. Nyheten för 2016 var att vi erbjöd kurser för barn på ett asylboende i Hällefors kommun i Örebro län. Hur vi bemöter och är tillgängliga för barn och unga är en av de viktigaste delarna i Moderna museets hela verksamhet. Eftersom både föräldrar och lärare och inte minst barnen märker att Moderna museet erbjuder en kvalitativ och kreativ verksamhet så vill alltför många komma hit. Vi bygger kontinuerligt på att finna nya publikgrupper, unga som inte varit här förut och kanske inte ens vet att vi finns. Museum Museum, som är ett speciellt utarbetat program för att nå ungdomar, är viktig del i denna process.

Arbetet med att nå nya besökare

Museum Museum bedriver konstpedagogik i projektform för ungdomar i åldrarna 15-25 år. Att vara med i ett Museum Museum-projekt är helt kostnadsfritt. Upplägget är ofta baserat på gemensamt skapande där de medverkande lär sig om konst genom projektarbete och olika konstnärers perspektiv. Under hösten 2016 har projektet Youyouers, som är ett möte mellan ung internetkultur och samtida konst, startat. Youyouers syfte är att ge ungdomarna mer kunskap om bilderna de möter på nätet och hur dagens mediala bildkultur relaterar till konst och därmed kunna utveckla sitt eget uttryck. Många unga drömmer idag om att bli YouTubers och nästan alla unga har någon form av uttryck på nätet, ofta via olika sociala medier. Att uttrycka på internet kan röra sig relativt klasslöst fanns med i beräkningen för att nå en bred målgrupp och vi spred en öppen ansökan via sociala medier. Det här visade sig vara lyckat eftersom ungdomarna i projektet är från olika delar av Stockholm och har olika bakgrund.

Förutom workshops ledda av museets konstnärliga ledare för Museum Museum är flera konstnärer inblandade i projekten, bland andra Rut Karin Zettergren, Pernilla Rozenberg, Erik Berglin, Sonia Sagan samt konstvetaren Vendela Grundell. De har gjort presentationer och lett olika workshops. En av presentationerna som handlade om glitchar och glitch-konst inom projektet gjordes öppen för alla då temat är aktuellt och föreläsaren Vendela Grundell precis lagt fram en doktorsavhandling inom ämnet. Presentationen blev en publiksuccé med många unga i publiken och finns nu upplagd på Moderna museets YouTube-kanal.

Tillsammans med Sonia Sagan hölls en workshop som innebar att deltagarna som performance sminkade sig i publikt utrymme i museet på sätt som skulle göra att facial recognition-algoritmer inte skulle kunna upptäcka och läsa deras ansikten genom övervakningskameror eller sociala medier. Workshopen kallades Konsten att gömma sitt ansikte från övervakningssamhällets algoritmer.

Under höst/vinter 2016 har även projektet Soft City startats upp och utvecklats som ett samarbete mellan Moderna museet, Kulturamas gymnasieelever från årskurs 1 och konstnären Pernilla Rozenberg som har stor erfarenhet av att arbeta med textila material och har handlett gruppen genom processen. Projektet är ett experiment i gemensamt skapande och går ut på att skapa interaktiv textil skulptur med ljud. Planen är att ett verk ska färdigställas i januari 2017.

I januari 2016 gjordes en publik presentation av projektet There is no such thing as nothing – Everything is after something, ett projekt som tog sin början under hösten 2015. Presentationen

hade titeln Det här är inte en utställning på Moderna museet. Gruppen som deltog i projektet presenterade hur de fått använda sig av museet i sig som material och medium. Under projektet utfördes en rad performances och interventioner på museet.

Museum Museum har samarbetat med Stockholmsskolan under året. Utställningen Livet Själv visades för elever från Stockholmsskolan (som är en del av Konstfrämjandet) och därefter gjorde Farnaz Arbabi tillsammans med Emma Dominguez och eleverna en läsning av utställningen utifrån ett postkolonialt teoretiskt perspektiv. Stockholmsskolan är ett initiativ som fokuserar på att bredda representation för unga konstintresserade vilket också följer i linje med Museum Museum och Moderna museets ambitioner och mål.

Då just den här åldersgruppen, 15-25 år är svår att nå för de flesta kulturinstitutioner är vi mycket glada över att ha attraherat så många deltagare i projekten under året, med en diversitet vad gäller bostadsort och ursprung. Ett vanligt förekommande problem vad gäller konstnärlig verksamhet är att pojkar är i minoritet, något som vi konstant arbetar med att förbättra. 40 ungdomar från olika delar av Storstockholm har deltagit i olika Museum Museum-projekt under året.

För att bredda vår publik och finna nya besökare i kategorin barn och unga är vårt samarbete med Berättarministeriet en viktig pusselbit. Berättarministeriet har verksamhet i Husby, Hagsätra och Södertälje och uppmuntrar barn till kreativt skrivande. Genom ett samarbete med Moderna museet kunde Berättarministeriet väva in konst i sitt program. Programmet formerades med besök på Moderna museet för 580 barn, från skolklasser, fritidshem och hade höstlovsaktiviteter här. Programmet inleddes med ett föredrag på Moderna museet där 200 lärare deltog. Barnen fick lära sig om konst och Moderna museet, och vi fick en ny grupp besökare varav de flesta aldrig varit här tidigare. Vi hade 18 visningar för Berättarministeriet.

En annan viktig verksamhet för att bredda den unga publiken är museets konstkurs för asylsökande barn och ensamkommande flyktingbarn, den så kallade Superbarnskursen. Moderna museet började arbeta med målgruppen 2013, och erbjuder sedan dess gratis konstkurser med museets konstpedagoger. Från flyktingboenden i Stadshagen, Älvsjö, Orhem, Axelsberg, Hökarängen, Blasieholmen och Palatset vid Mariatorget har totalt 50 unga besökt oss vid 20 tillfällen. Två kurser har hållits på ett boende i Tyresö kommun. Totalt gavs 4 kurser, varje tillfälle har inletts med att titta på konst i museets samling eller i en aktuell utställning. Museet har samarbetat med Moderna museets Vänners volontärer för transport till museet, även så med volontärer från Riksskådebanan och med Stockholms stads socialförvaltning. I år erbjöd vi även ett jullovsprogram för barn i asylboende och i boende för dem med uppehållstillstånd som 10 barn deltog i.

Under 2016 utvidgades Superbarnskursen till Bergslagsgårdens asylboende i Hällefors kommun. Det var ett familjeboende med ca 250 flyktingar varav 50 barn i åldrarna ett till 18 år. Moderna museet genomförde aktiviteter vid 14 tillfällen och en av museets konstpedagoger skapade på plats en verkstad med konstnärliga material och teman som barnen fick arbeta med. 12 barn deltog vid alla tillfällena och Sävsjöns lokala bygdeförening bidrog med en volontär. Förutom att få en intressant och rolig aktivitet som bröt det lite monotona livet på asylboendet så fick barnen måla och rita och lära sig om konst som finns på Moderna museet. Vi kunde märka att barnens språkutveckling tog fart och att de även lärde sina föräldrar om konsten på museet, vilken vi tog till asylboendet genom att sätta upp några vackra affischer och prata om dem med barnen.

Acclimatize ett webbaserat interaktivt projekt om klimatförändringar och konst

Under 2016 byggde Moderna museet en digital plattform – acclimatize.modernamuseet.se – där alla som ville kunde ladda upp en bild, en text, en film eller något annat som man har skapat själv och som på något sätt förhöll sig till klimatförändringarna. Som inspiration för det egna skapandet fanns överst på siten ett antal intervjuer med internationellt kända konstnärer, i vilka de berättade om sitt eget klimatengagemang och hur det tar sig uttryck i deras konst. Det fanns fördjupande texter av skribenter från olika discipliner, från klimatforskare till designers som arbetar

med hållbarhet som sin ledstjärna. Acclimatize lanserades den 10 oktober 2016 och stängde för nya bidrag den 10 januari 2017. Drygt 250 bidrag kom in. Efter den 10 januari kommer Acclimatize att vara tillgänglig som inspirationskälla under ytterligare ett år. Skolor bjöds särskilt in att delta, både via direktkontakter, nyhetsbrev och höstens lärarkväll. Målet med Acclimatize var att uppmåna till kreativt tänkande kring en fråga som för många bara är svår och ångestladdad, och som särskilt den yngre generationen känner hopplöshet kring. Med känslomässigt engagemang genom konst och kreativitet tror vi att hopplösheten kan ge vika och ställningstagandet och handlingen komma i dess ställe. Acclimatize var det tredje publik-interaktiva projektet som museet genomfört sedan 2011. De två tidigare var Alla är en fotograf och Konstplaneten.

Babyvisningar med babyworkshop

Under året har totalt 28 babyvisningar genomförts varav 22 var gratis och 6 bokade. 392 barn med förälder har deltagit.

Kurser för barn, avgiftsbelagda

Kurser på höst- och vårtermin har erbjudits vid 10 tillfällen. Under sommaren erbjöds 5 kurser. Totalt har 3 346 barn deltagit i museets avgiftsbelagda kursverksamhet.

Kulturfestival 11-15 augusti

Moderna museet deltog i Stockholms Kulturfestival i ett samarbete med Stockholms Stad. Det övergripande festivaltemat var Frankrike och Moderna museets eget tema var Henri Matisse konstnären som klippte i färgen. Trots regn och rusk deltog 1 400 personer i museets del av festivalen.

Konstäventyr för hela familjen

För att aktivera barn och familjer i de tillfälliga utställningarna har olika lekfulla pedagogiska material, konstäventyr, tagits fram. Till Livet självt erbjöds Rymden anropar, till Yayoi Kusama Jakten på de försvunna prickarna och till Thomas Schütte Skulpturen som smög in. Äventyren fungerar som en rebus att lösa, med en rad frågor som tar besökarna runt i utställningen och får dem att titta lite extra noga på de olika konstverken. Alla material fanns tillgängliga på svenska och engelska. Ca 6 000 barn och vuxna deltog i äventyren under året.

Verksamhet för skolan

Visningar av museets samling och utställningar erbjuds elever i alla årskurser från förskolan till gymnasiet. Under 2016 bokades 395 skolvisningar, 153 visning och verkstad/visningar för förskolan och 78 workshops för högstadiet och gymnasiet. Detta innebär att skolvisningar, visning och verkstad/visningar för förskolan har minskat i jämförelse med 2015 medan antalet workshops nästan har fördubblats. Minskningarna beror sannolikt på att allt fler skolklasser och förskolegrupper kommer på egen hand och ser museets utställningar utan att ha bokat en visning.

För åk 7-9 samt gymnasiet erbjuder vi workshops. I en workshop får eleverna på ett lekfullt och lärorikt sätt närma sig en utvald del av konstens historia i både teori och praktik. Processen och den egna upplevelsen står i centrum. Vi erbjuder fyra olika teman, ett om ekologi och hållbarhet (EkoReko) ett om fotografi (Filmiskt berättande) och ett om färg (Färg och känsla) samt en filosofiworkshop (Konsten att filosofera). Under våren inriktades Färg och känsla-temat på Klee/Aguéli. Under 2016 bokades sammanlagt 78 workshops.

Till utställningarna Livet självt, Objekt och kroppar i vila och rörelse samt Thomas Schütte har vi erbjudit handledningar för lärare åk 7-9 och gymnasiet. Handledningarna finns dels tillgängliga i kassan och dels nedladdningsbara från webbplatsen. Sammanlagt har omkring 1000 lärarhandledningar laddats ner från hemsidan. Den 1 februari ägde skolmässan Skola + Museum = Sant rum på Tensta konsthall. Ca 400 lärare besökte mässan, där Moderna museet tillsammans med ett fyrtiotal andra museer informerade om sin verksamhet.

Flera skolor och förskolor har kommit på egen hand till museet. Fortbildning för förskolelärare och lärare har skett genom studiedagar då vi har sett på konsten, gjort bildanalyser och tagit upp hur man kan samtala om konst med barn i olika åldrar. I Verkstan har vi prövat på att skapa bilder med olika konstnärliga material och tekniker. Två studiedagar med totalt 20 deltagare har genomförts.

Två lärarkvällar har genomförts till utställningarna Livet självt och Thomas Schütte/Georg Baselitz, totalt 215 deltagare.

Visningar av museets samling och utställningar erbjuds elever i alla årskurser. För åk 7-9 och gymnasiet erbjöds visningar på fem olika teman: Välkommen till Moderna museet, Välkommen till Moderna museet, Fokus genus, Modernism och modernitet, Filosofivisning, En annan historia.

Nytt besöksrekord för barn och unga under 19 år

Under året har totalt 96 756 barn under 19 år besökt Moderna museet i Stockholm. 69 368 barn besökte museet utan att delta i någon av våra organiserade aktiviteter. 27 388 barn har alltså deltagit i skolvisningar, visningar för förskolor, workshops, Museum Museum, konstskolor, lovprogram och Familjesöndag. Jämfört med 2015 innebär det en ökning med 22 %. Vi har ökat tillgängligheten till våra fria söndagsaktiviteter genom drop-in. Våra skolvisningar bokades i högre grad och tack vare den mycket uppskattade utställningen Yayoi Kusama - I oändligheten kom många fler besökare under 19 år till Moderna museet. Vår slutsats är att museet och dess utställningar och program blir alltmer attraktivt och tillgängligt för barn och unga. 2016 är ett i en rad av år då barn- och ungdomsverksamheten på Moderna museet i Stockholm kan notera stora ökningsar av antalet besökare under 19 år.

Tabell 8 Barn- och ungdomsverksamhet

	2016	2015	2014	2013	2012
Skolvisningar, Stockholm *	473	497	460	530	404
Skolvisningar, Malmö	86	36	74	112	129
Förskolor, Stockholm	153	224	202	237	210
Förskolor, Malmö	0	2	4	11	17
Konstskola/kurstillfällen, Stockholm	288	137	136	113	114
Konstskola/kurstillfällen, Malmö	0	0	1	0	0
Familjesöndag, Stockholm	83	91	118	96	94
Familjesöndag, Malmö	22	20	9	33	33
Studiedagar, Stockholm	2	5	4	8	6
Studiedagar, Malmö	0	2	2	4	5
Lovprogram för barn, Stockholm	120	105	152	124	82
Lovprogram för barn, Malmö	16	10	15	34	39
SUMMA	1 243	1 129	1 177	1 302	1 133

* I skolvisningar ingår även workshops

Verksamheten i Malmö

I samband med utställningen Konstnären har Moderna museet Malmö satsat på en stor uppsökande verksamhet, även kallad outreachverksamhet. 10 skolor i områden Södra innerstaden, Fosie och Rosengård kontaktades för att ingå i projektet "Min konsthistoria", som erbjuder 4 träffar med en och samma klass. 42 klasser anmälde sig till projektet och i dagsläget deltar 35. Det innebär att ungefär 800 barn från områden i Malmö med hög barnfattigdom kommer att besöka museet

under utställningsperioden. Det barnen skapar i Verkstan resulterar i en utställning under februari 2017 på museets Lastkaj.

På Malmöfestivalen erbjöd museet workshopen Framtidsarkeologi där 640 barn deltog under 4 dagar. 16 dagar med lovprogram har genomförts, med sammanlagt 553 deltagare, varav 351 barn.

Dessutom genomfördes 86 förskole- och skolvisningar, varav flertalet var visning med verkstad/workshop. Sammanlagt deltog 1 488 barn.

Visningar för SFI-klasser fortsatte med 129 deltagare. För några av dessa klasser har också ett besök på skolan ingått.

Moderna museet Malmös aktiviteter för skolor köptes inom kulturgaranti av Vellinge kommun och Hörby kommun, totalt 37 skolor och 577 barn deltog.

Totalt har 6 560 barn 0-18 år besökt museets verksamhet i Malmö under året, en ökning med 14 % jämfört med föregående år.

Kostnaden för prestationstypen Barn- och ungdomsverksamhet uppgår 10,2 (10,3, 9,7) mkr.

2.4.6 Visningar

Verksamheten i Stockholm

Fri entré på Moderna museet stärker visningsverksamheten

Fri entré möjliggör för museet att nå en bredare publik och locka besökare som inte besökt oss tidigare. Det bästa sättet att välkomna nya besökare är att skapa ett personligt möte med museets personal och detta åstadkoms genom att vi erbjuder en öppen och tillgänglig visningsverksamhet. Visningen som pedagogiskt format är oöverträffad och när Moderna museet införde fri entré gjorde vi också en stor satsning på visningar, gratis och öppna för alla, på en mångfald av språk.

Denna stora satsning innebär att vi ökat tillgängligheten till öppna visningar med 45 % under 2016 och erbjuder dem nu veckans alla dagar, året runt. Visningarna ges på några av de största språken i Stockholmsregionen det vill säga svenska, engelska, finska, spanska, persiska och arabiska. Varje vecka ges publiken tillfälle att både få en visning av aktuella utställningar och av museets samling. Perioden juni-september tillkommer öppna visningar på de stora turistspråken franska och italienska. Alla språk vi erbjuder visningar på talas av museets egen personal, vilket är en stor styrka och en kvalitet. Alla som gör visningarna har en gedigen kunskapsförankring i museets verksamhet.

För att sprida kunskapen om vårt språkutbud har vi deltagit i två så kallade Mötesplatser för asylsökande på inbjudan från Migrationsverket i samarbete med ABF. Vid ett tillfälle var mötesplatsen på ABF-huset i Södertälje. Våra medarbetare som talar arabiska och persiska var med och ca 100 personer besökte mötesplatsen. Den andra Mötesplatsen var i Tensta. Minst 500 personer med skiftande bakgrund besökte Mötesplatsen och Moderna museet deltog med sin personal som talar arabiska, persiska, engelska, franska, svenska. Stort intresse fanns för att ta del av Moderna museets utbud, speciellt för våra olika visningar, både på det egna språket men även på svenska. Många kontakter knöts. Vi deltog även i Tjejmässan i Farsta där vi speciellt informerade ungdomar i åldern 13-16 år om vår verksamhet.

Vi har under året gjort en satsning på grupper med migranter och erbjudit visningar på persiska och arabiska med efterföljande samtal och fika i Restaurangen. Vi har även tagit emot SFI-klasser och samtalat på lätt svenska. Många SFI-klasser fortsätter att komma till museet på egen hand. Foldern på lättläst svenska har varit bra att erbjuda dem som just börjat att lära sig svenska. Många av museets värdar har icke-svensk bakgrund och att kunna tala med museets personal på

ett av sina egna språk sänker trösklar och ger en känsla av tillhörighet och identifikation. Vår personal ger även den egna organisationen kunskap om andra kulturer och därmed större möjligheter att möta nya målgrupper på ett bra sätt.

Om Din och Min Samling – ny serie

En ny programserie Om din och min samling startade 2016 med ett 20-tal visningar av museets samling av museets intendent, chefer, konservatorer med flera. Även kulturministern gjorde en visning inom ramen för Om Din och Min Samling, vars syfte är att lyfta fram att Moderna museets samling ägs av alla som bor i Sverige och att vi därför har fri entré till den. Syftet är också att få höra personalen berätta om sina egna favoriter och kunskap som kanske inte annars är tillgänglig för besökarna kommer fram.

Gratis visningar erbjuds även barn varje vecka. Grupper med särskilda behov har också en gratis visningsverksamhet, se avsnitten Barn och ungdomsverksamhet samt Tillgänglighet.

Bokade, kostnadsbelagda gruppvisningar finns både för skolan, förskolan och för vuxna. I Stockholm bokades under året 329 st vuxenvisningar vilket ligger ungefär på samma nivå som 2015 (335 st). Framför allt var det de bokade gruppvisningarna av utställningarna Yayoi Kusama – I Oändligheten och Klee/Aguéli som har bokats. Skolan bokar gärna våra olika tematiska visningar av samlingen, exempelvis visningen Modernism.

I ett projekt initierat av Handelshögskolan i Stockholm och Moderna museet bjöds alla nya studenter vid skolan till att se utställningen The New Human, som med sina brännande, samtida frågor och samtida estetik lockar en yngre publik. Studenterna tilldelades reflektionsuppgifter i anslutning till utställningen som de kunde arbeta vidare med. Projektet var ett led i utvecklingen av utbildningen vid Handelshögskolan i Stockholm genom att låta studenterna möta konst och kultur. 280 studenter deltog.

Audiovisuella verktyg

Moderna museet erbjuder audioguiden genom en app som utvecklats för iOS och Android. I appen kan ljud, bild och film visas. För besökare utan smart telefon erbjuder man appen på ipods att hyra. På appen visas också de introduktionsfilmer som produceras till tillfälliga utställningar. Audioguiden laddades ner av 7 019 unika användare och finns på svenska och engelska. I audioguiden kan man höra om många verk i museets samling, titta på filmer och följa en speciell audioguide för besökare som är barn. I museets foajé finns laddningsstationer för smarta telefoner samt wifi-nätverk för enkel nedladdning av appen. Till samlingen producerades 25 nya ljudspår på svenska och engelska. Till utställningen Georg Baselitz: Hjältarna producerades en audioguide med 16 ljudspår på både svenska och engelska. I appen har också introduktionsfilmer visats till utställningarna Klee/Aguéli, Livet självt, Yayoi Kusama, Thomas Schütte.

Till utställningen Klee/Aguéli gjordes en app för smarta telefoner och läsplattor. Appen fanns tillgänglig på svenska och engelska och innehöll texter om några av verken och ett flertal texter som fördjupade konsthistoriska teman som var relevanta för utställningen. Appen till Klee/Aguéli laddades ner knappt 900 gånger. Den fanns också att tillgå nedladdad på tre läsplattor som fanns i utställningens läspool.

Tabell 9 Visningsverksamhet

	2016	2015	2014	2013	2012
Öppna visningar, Stockholm	430	295	306	244	241
Öppna visningar, Malmö	50	45	48	63	65
Bokade vuxenvisningar, Stockholm	329	335	288	421	332
Bokade visningar, vuxna, Malmö	49	65	22	38	67
Visning Hylanders våning	18	22	25	9	17
Företagsprogram, Stockholm	4	2	3	4	3
Företagsprogram, Malmö	5	6	18	21	0
SUMMA	885	770	710	800	725

Film

Introduktions- och dokumentationsfilmer ger fördjupad kunskap om våra utställningar och möjliggör stor spridning via Moderna museets Youtube-kanal. Filmen är ett lättillgängligt medium som lämpar sig mycket bra både i audioguidesappen, på datorn hemma och på skärmar i anslutning till utställningarna i museet. I filmarbetet fokuserar vi på kvalitativa intervjuer med konstnärer eller curatörer som där ges möjlighet att på ett direkt sätt berätta om utställningarna och konsten som visas. Moderna museet samarbetar i produktionen med professionella filmare och redigerare. Konstnärs- och curatorsamtal dokumenterades och publicerades. Introduktionsfilmer har producerats till utställningarna Klee/Aguéli, Livet självt, Yayoi Kusama och Thomas Schütte. Trailers eller teasers har producerats till Thomas Schütte, Acclimatize och Georg Baselitz. Filmerna presenteras på skärmar i och utanför utställningarna, i Moderna museets app och på Moderna museets Youtube-kanal. Filmer med svenska som språk undertextas på engelska, och tvärtom. Under 2016 hade Moderna museets kanal på Youtube 98 416 visningar.

Följande programverksamhet har också tillgängliggjorts via Youtube: Symposium: Olafur Eliasson - Taking Action through Art and Economy. Seminarium: Julia Kristeva. Konstnärssamtal/Öppning av Georg Baselitz, Livet självt x 2 och Objekt och kroppar i vila och rörelse. Föreläsning: Glitchar och Glitchart. Samtal: Konst och mode.

Verksamheten i Malmö

I Malmö genomfördes totalt 93 öppna visningar 2016, varav 12 var babyvisningar, 2 var visningar på arabiska, och 7 var familjevisningar med totalt 1 455 deltagare.

Kostnaden för prestationstypen Visningar uppgår till 9,2 (8,7, 8,7) mkr.

2.4.7 Program

Verksamheten i Stockholm

Moderna museets programverksamhet syftar till att fördjupa kunskapen och reflektera över innehållet i det som visas i museet samt till att göra museet till en plattform för aktuella och intressanta debatter, festivaler, samtal och konferenser. Till program räknas också filmvisningar, performance och konserter av olika slag. Programverksamheten är ett sätt att slå broar mellan konstarna, vilket litteraturfestivalen Stockholm Literature är ett exempel på. Bredden och den höga konstnärliga kvalitén på museets program gör dem till en viktig del av museets samlade utbud. Även de små barnen har sin egen programverksamhet, med samma höga kvalitet och konstnärliga integritet. Inom programverksamheten gör vi gärna samarbeten med andra institutioner vilket gör att publiken breddas samt att utövare från olika fält möts och hittar nya samarbetsätt. Programpunkterna kan delas in i utställningsspecifika program och fristående program. I princip alla program är utan kostnad för deltagarna. Det är i sig en kvalitet och borgar för tillgänglighet till ett rikt utbud av program som håller internationell klass.

Utställningsrelaterade program

De program som produceras direkt i relation till en specifik utställning har det uttryckliga målet att fördjupa en frågeställning som återfinns i utställningen eller de konstnärskap som visas. Ofta bjuds experter av olika slag in till att hålla en föreläsning eller delta i ett symposium. Ett utställningsrelaterat program kan också röra sig i vidare cirkel från det centrum som är utställningens tema. Under 2016 har vi haft exempel på båda formaten som har funnit sin publik och fått ett stort deltagarantal. Här nedan kommer en kort resumé av de utställningsrelaterade programmen under året.

I samband med utställningen Verklighetsmaskiner genomfördes ett symposium i samarbete med Handelshögskolan i Stockholm. Symposiet hette Taking Action through Art and Economy och handlade om hur nödvändiga förändringarna för att skapa miljömässigt, socialt och ekonomiskt hållbara samhällen ska åstadkommas. Medverkade gjorde Olafur Eliasson, utställningens konstnär och Lin Lerpold t.f. professor vid Mistra Chair of Sustainable Markets samt chef för Misum, Handelshögskolan in Stockholm. Moderator var Isak Nilsson. Publik: ca 200 personer.

Program i anslutning till utställningen Livet Självt:

- * Ett konstnärssamtal genomfördes i samband med öppningen av utställningen. Medverkade gjorde konstnärerna Valia Fetisov, Katja Novitskova och Olga Balema och Daniel Birnbaum som var en av utställningens curatorer. Publik: ca 60 personer.
- * Ett samtal hölls mellan Jami Weinstein, grundare av forskningsgruppen Critical Life Studies vid Linköpings universitet, och Carsten Höller, konstnär och en av curatorerna till utställningen. Publik: Ca 80 personer.
- * Ett samtal mellan Ulf Rollof, konstnär i utställningen, och Hans Ruin professor i filosofi Södertörns högskola. Publik: ca 120 personer.

Program i anslutning till utställningen The New Human:

- Tomáš Rafa och Adrian Paci, konstnärer i utställningen, presenterade sina konstnärskap och förde ett samtal med Isabell Löfgren forskare och konstnär. Publik: ca 60 personer.
- En föreläsning med Patricia MacCormack, professor i filosofi vid Cambridge University och presentation av Ursula Mayer, konstnär i utställningen. Publik: ca 85 personer.

Program i anslutning till utställningen Ett Gott Hem för Alla som öppnade 2015:

- Timea Junghaus, presenterade sin föreläsning Romska representation i konsthistorien i samband med utställningen. Timea Junghaus är chef för Gallery 8 i Budapest och var ansvarig för den första romska paviljongen i Venedig 2007. I samarbete med Iaspis. Publik: 50 personer.

Program i anslutning till utställningen Yayoi Kusama – I oändligheten:

- Konst och Mode – hur förhåller sig mode till konsten och konsten till mode? Under Fashion Week Stockholm diskuterades modets plats i den samtida kulturen. Medverkade gjorde Cilla Robach, Nationalmuseum, Philip Warkander, doktor i modevetenskap, Lunds Universitet, Jo Widoff, Moderna museet, Michael Elmenbeck, Studio Bon, Ingrid Giertz Mårtensson, modehistoriker, Roland Hjorth, Whyred samt överintendent Daniel Birnbaum, Moderna museet. Publik: 150 personer.
- I samband med öppningen samarbetade Moderna museet och ArkDes med elever vid S:t Eriks gymnasium, hantverksprogrammet Textil design. Eleverna skapade ett tjugotal kreat-

ioner med inspiration av Yayoi Kusama. Genom studiebesök på Moderna museet med föreläsning om Kusama samt egna studier kring konstnärens arbetssätt och koncept skapade eleverna unika plagg med stor idériedom. Vernissagepublik på ca 1000 personer.

Fristående program

Fristående program är inte direkt kopplade till utställningar och deras innehåll, men relaterar alltid på något sätt till Moderna museets samlingsområde och konstnärliga inriktning. De vänder sig till en bred publik - både till barn och vuxna. De är viktiga för att skapa intressanta samtal kring museets samling men också att diskutera viktiga skeenden och fenomen i vår samtid.

Ur Olles kamera var en mindre presentation till minne av Olle Ljungström 1961–2016 som visades under festivalveckan med Stockholm Music & Arts. Med kameran fick musikern Olle Ljungström mot slutet av sitt liv ett nytt redskap att uttrycka sig. Hans fotokonst styrdes av slumpen. Han kom över en kinesisk mellanformatskamera som laddas med traditionell film och hittade därigenom sitt nya medium.

Inom ramen för föreläsningsserien En Större Värld gav konstnären Azadeh Fatehrad, född 1981 i Teheran, föreläsningen *The Neo-traditionalist: Representation of Women in Post-revolutionary Iran*. Azadeh Fatehrad forskar i Irans feministiska historia och är knuten till The Royal Academy of Art i London. Publik: ca 100 personer.

Hur gör man en konstbok för barn som engagerar unga läsare och tar konsten på allvar? Gillian Wolfe är en brittisk författare och konstpedagog med mer än 30 års erfarenhet från konstmuseer, pedagogik och böcker och i samarbete med Nationalmuseum bjöds hon in att hålla en föreläsning på museet. Publik 80 personer.

Performance

Gästspel från San Francisco: *the Site Series (inside outside) Performance* med The Margaret Jenkins Dance Company. Margaret Jenkins var i Stockholm redan 1967 då hon satte upp Merce Cunninghams verk för Cullbergbaletten. Hösten 2016 återkom hon till Sverige med sitt eget danskompani. Efter en prolog utanför museet utspelade sig *Site Series* i utställningen *Objekt och Kroppar i Vila och Rörelse* som visade konst från 1960-talets New York, en miljö där både Margaret Jenkins och utställningens konstnärer var verksamma. Dansare: Brendan Barthel, Kristen Bell, Corey Brady, Alex Carrington, Margaret Cromwell, Kelly Del Rosario, Chin-Chin Hsu, Ryan T. Smith. Publik: 160 personer.

Joseph Beuys var en mångsidig konstnär som också praktiserade musik och var aktiv inom Fluxusrörelsen på 1960-talet. En konsert för violoncell och flygel till Joseph Beuys minne framfördes med musikerna Friedrich Gauwerky och Steffen Schleiermacher. Verk av Erik Satie, John Cage och Sylvano Bussotti. I samarbete med Goethe-Institut Stockholm. Publik: 300 personer.

Längs vägen – Berättelser i dans och musik: Efter succén med bebis-föreställningen ”Prassel” 2014 återkom Råserbyrån (Per Sacklén och Katarina Eriksson) till Moderna museet med en föreställning för lite äldre barn ”Längs vägen”. Råserbyrån är en fritt verksam dansgrupp som tror på dansens och musikens förmåga att ge nya perspektiv på tillvaron. I sina föreställningar för barn jobbar de med kommunikation och delaktighet. Publik: 200 barn i åldrarna 5-10 år, totalt 5 föreställningar.

Trädgårdsscenen, ett samarbete mellan Moderna museet, ArkDes och Stockholm Music & Arts: Patti Smith, José González och Lina Nyberg var artister som gästade Trädgårdsscenen under sommaren, omgivna av en unik installation av Yayoi Kusama. Publik: Ca 1500 personer.

Filmprogram och litteraturfestival

It is not my music, en film av Urban Lasson, visades. Filmen från 1978 handlar om Don och Moki Cherry och andra som bodde tillsammans i skolhuset i Tågarp i Skåne under 1970-talet och

framåt. Den visar också sekvenser från SoHo i New York, samt Moki Cherrys textilier på väggarna i Hästveda och i Long Island City. En utställning med Moki Cherrys konst visades samtidigt i samlingen.

CinemAfrica: Den enda festivalen i Stockholm som endast visar film från den afrikanska kontinenten har varit ett stående inslag i Moderna museets program sedan flera år tillbaka. 2016 års upplaga visade filmen *Black President* av Mpumelelo Mcata.

Tempo Dokumentärfestival är en annan festival vi regelbundet samarbetar med. Årets tema var *Konstnärlig Makt* och Moderna museet bidrog med att visa ett antal filmer ur sin samling i en temporär solcellsdriven utomhusbiofgraf under Liljeholmsbron.

Stockholm Literature – Litteraturfestivalen på Moderna museet: För fjärde året i rad genomförde Moderna museet och Stockholm Literature - en litteraturfestival på Moderna museet. Stockholm Literature introducerar och lyfter fram internationell litteratur och översättning i dialog med andra konstarter. Programmet bestod, som i varje upplaga, av samtal, föredrag, läsningar och lyrikvandringar genom konsten. 2016 presenterade festivalen av en rad framstående författare som Ngũgĩ wa Thiong'o (Kenya/USA), Samanta Schweblin (Argentina/Tyskland), Saša Stanišić (Bosnien/Tyskland), Dorit Rabinyan (Israel), Almudena Grandes (Spanien), Don DeLillo (USA), Jamaica Kincaid (Antigua/USA), Hiromi Itō (Japan/USA), Monika Fagerholm (Finland), Sjón (Island) och Hélène Cixous (Algeriet/Frankrike). I samarbete med ideella föreningen Stockholm Literature samt Dramaten. 1600 personer besökte festivalen vilket innebär en ökning med 146% jämfört med året innan.

Konferenser och symposier

Julia Kristeva är en av Frankrikes mest kända intellektuella och en världsledande psykoanalytisk tänkare. På Moderna museet deltog hon i ett personligt samtal lett av Carin Franzén och Cecilia Sjöholm, två av Sveriges främsta Kristeva-kännare. Fem svenska konstnärer hade också bjudits in för att formulera varsin fråga till Julia Kristeva. Samtalsledare: Carin Franzén, professor i språk och kultur vid Linköpings universitet och Cecilia Sjöholm, professor i estetik vid Södertörns högskola. Publik: ca 400 personer.

Fokus Öyvind Fahlström: Våren 2015 startade Moderna museet ett flerårigt projekt med fokus på konstnären Öyvind Fahlström. Under tre år kommer vi att studera och presentera ett antal utsnitt ur konstnärskapet. Det innebär närläsningar av enskilda verk, såväl som undersökningar av verksgrupper eller kombinationer av olika arbeten. 2016 fortsatte undersökningen genom performedagen Kalas på Bord. Genom uppläsningar, performanceakter, mikroföreläsningar och installationer tog ett trettiotal svenska konstnärer, författare och kritiker sig an Öyvind Fahlströms efterlämnade material, för att lyfta fram och undersöka dess betydelse idag.

Museet som gränssnitt: Nätverk, flöde och störande konst. En föreläsning inom ramen för Museum Museum Vendela Grundells föreläsning handlade om konst som på olika sätt stör de system de arbetar inom. Ett exempel är glitch-konst, som skapas med tekniska fel i form av bland annat kortslutna digitalkameror och felaktig kod – det vill säga glitchar. Den tekniska störningen blir här ett sätt att väcka frågor om de system där konsten skapas, sprids och visas i nätverkssamhället. Publik: ca 100 personer.

Den femte nationella Dans i skolan-biennalen arrangerades på Moderna museet i Stockholm och i Västerholmens friskola i Skärholmen. Barn, ungdomar, lärare, kulturskapare, rektorer, högstskolor, kommuner och näringsliv bjöds in till inspiration och erfarenhetsutbyte. Allt fler upptäcker att dansen är ett viktigt och internationellt språk i skolan som alla förstår och som överbryggar gränser mellan människor, länder och kulturer. Delaktighet, integration och identitet utforskas med hjälp av dansen när nyanlända möter elever från sameskolorna och barn och ungdomar från majoritetssamhället. Under biennaldagarna presenterades nationella och internationella exempel och

Moderna museet visade exempel på konstens betydelse i integrationsarbetet. Biennalen var ett tvärkulturellt möte mellan danskonstnärer, bildkonstnärer och andra kulturskapare. Sveriges femte Dans i skolan-biennial arrangerades av Institutet Dans i skolan i samarbete med Moderna museet, Västerholms friskola, Piteå kommun, Skellefteå kommun och Luleå tekniska universitet med stöd från Sparbanken Nord och Statens kulturråd. Publik: Ca 250 personer.

Utställningsrelaterade program i Malmö

Hannah Ryggen – världen i väven. Curatorvisningar av Julia Björnberg.

Föredraget ”Om Hannah Ryggen och aktualitet” med den norska konsthistoriker och curatorm Marit Pasche i samband med utställningen Hannah Ryggen – världen i väven.

I samband med utställningen Objekt och kroppar i vila och rörelse anordnade museet ett halvdagssymposium i samarbete med Konsthögskolan i Malmö och dess masterutbildning Critical and Pedagogical Studies. Symposiet behandlade aspekterna av performance och koreografi i relation till den visuella konsten. Inbjudna talare och performers var Magnus af Petersens, Luca Frei, Christine Brorsson, Jonna Tideman, Josefine Wikström, Mr. Rice & peanuts och Mathias Kryger.

I samarbete med Malmö högskola anordnades symposiet The New Human. Under en eftermiddag diskuterades människans verksamhet som har en omfattande påverkan på jordens klimat och ekosystem, och då den hisnande teknologiska utvecklingen väcker många frågor om vad det egentligen innebär att vara människa. Inbjudna talare Patricia MacCormack, Susan Kozel, Sverre Raffnsøe och Temi Odumosu.

Gallerinatten 2016 - Under kvällen framträdde musikensembeln (A)Muse med solister och musiker ur Malmö Symfoni-Orkester vid ett antal tillfällen. Jenny Grönvall gav antipatriarkala visningar av utställningen Konstnären i Konstfrämjandets regi.

Fristående program i Malmö

Moderna Talks # 1: Decoding Ourselves, samtalsserie i samarbete med Altitude Meetings. Filmvisning av John Akomfrah's The Stuart Hall Project med efterföljande panelsamtal. I panelen medverkade Temi Odumosu, konsthistoriker vid Malmö högskola, Runo Lagomarsino, konstnär Malmö/São Paulo och Parvin Ardalan, författare. Moderator var John Peter Nilsson.

Fotboll är mer än bara fotboll, utställning i samarbete med MFF i samhället samt specialvisningar med MFF-profilen Staffan Tapper om MFF:s samhällsengagemang.

Plattform 2015 – konstinterventioner i det offentliga rummet, paneldebatt med Samira Ariadad, debattör och journalist, Peter Hagdahl, curator vid Statens konstråd samt Pepe Viñoles och Christel Lundberg från Plattform. John-Peter Nilsson, chef Moderna museet Malmö, var moderator.

Climart, föredrag av Christian A. Klöckner, professor i miljöpsykologi på Norwegian University of Science and Technology i Trondheim, med efterföljande samtal kring konstens och kulturens roll i omställningen till ett mer hållbart samhälle. I samtalet deltog Christian A. Klöckner, Ana María Bermeo Ujueta, förmedlingsintendent Moderna museet Malmö och Clara Cecilia, Institutet för hållbar stadsutveckling. Climart var en del av Klimatfestivalen som anordnades av Naturskyddsföreningen Malmö.

Musiksamtal med den brittiska elektroniska artisten, producenten, låtskrivaren och skivbolagsägaren Little Boots i samarbete med Michael Jonsson, grundare av svenska musiksajten GangsterSaysRelax.

Filmvisning av dokumentären Paris is Burning av Jennie Livingston. Efter filmvisningen arrangerades ett samtal med Michael Jonsson, GangsterSaysRelax, och artisten Petter Wallenberg.

The Girl Who Never Was, lecture performance av konstnären Erik Bünger. Erik Bünger är en svensk konstnär bosatt i Berlin vars arbeten grundar sig på en omfattande utforskning av språk, teknologi och den mänskliga rösten.

Movements, event och filmvisning med Poetic Collective. Skateboardåkning är vanligtvis starkt knutet till sin omgivning; kulissen av staden och det rasslande ljudet av hjulen mot gatplattorna. Vad händer om vi skalar bort allt utom själva rörelsen? Vad händer om vi sätter skateboardåkning i ett rum där vi lyfter fram det som vilken annan konstform som helst?

Under Moderna museet Malmös fasadrenovering målade Malmös lokala graffitiscen planket som omgav delar av museibygnaden och Ola Billgrens plats. I samarbete med Artscape.

Panelsamtal kring projektet Painting Failures med konstnärerna Olle Schmidt, Gittan Jönsson, Lena Johansson och Sofie Arfwidsson. Moderator: Viktor Rosdahl.

Panelsamtal om måleri och ideologi med Lina Bjerneld, Gittan Jönsson, Sofie Arfwidsson, Viktor Rosdahl och Jakob Simonson. Moderator: Hanna Sjöstrand.

Panelsamtal om måleriet som konstnärlig metod på den samtida konstscenen med konstkritiker Carolina Söderholm (Sydsvenskan/Kristianstadsbladet), John Peter Nilsson, Monika Marklinger, Ella Tillema och Emil Nilsson. Moderator: Filipa Arrias.

The Conference, workshop Culture chock.

Moderna museet Malmö fortsätter sitt samarbete med Malmö konsthögskolan och under året anordnades 9 artist talks: Lina Selander, Gonçalo Sena, Ayesha Sultana, Auto Italia, Assemble, Kenneth Alme, David Horvitz, Fikret Atay och Ann Iren Buan.

2.4.8 Tillgänglighet för funktionsnedsatta

Moderna museet definierar begreppet tillgänglighet såväl i fysiska, psykiska som i sociala termer. Tillgänglighetsarbetet är en naturlig del i museets verksamhet och ses över och utvecklas kontinuerligt. Alla ska känna sig välkomna och bekväma i sitt besök på Moderna museet. Vi samarbetar ofta med olika organisationer och intresseföreningar i vårt tillgänglighetsarbete för att få tillgång till bästa möjliga kunskap om de olika områdena. Exempel på samarbetspartners är Sensus, Demensförbundet, Alzheimerfonden och Stockholms Stadsmission.

I ett samarbete med Klaragården (Stockholms Stadsmission) har vi sedan ett antal år gratis konstkurs i Verkstan för hemlösa kvinnor. Ca 10 deltagare kom hit, deltog i konstvisning och målade själva vid 20 tillfällen. För de hemlösa kvinnorna, varav flera deltagit i Moderna museets verksamhet tillsammans med Klaragården flera år i rad, är det här avbrottet från en tuff verklighet välgörande och inspirerande.

I samarbete med Huddinge kommun har vi bjudit hit Öppenvårdsenheten och psykiatrin. 25 tillfällen med visningar och skapade i Verkstan utan kostnad har genomförts. Att komma till Moderna museet regelbundet och träffa samma pedagog varje gång har stor betydelse för den här gruppen.

Moderna museet deltog med fyra visningar i Alzheimerfondens projekt Möten med minnen där museer runt om i Sverige får hjälp att skapa specialanpassade program med interaktiva visningar för personer med demenssjukdom och deras anhöriga. Syftet med Möten med minnen är att ge stimulans och förbättrad livskvalitet till deltagarna genom samtal och diskussioner kring konsten. Vår konstpedagog som är specialutbildad för personer med demenssjukdom gör en visning för både de sjuka och deras anhöriga. Vid 11 tillfällen deltog totalt 110 personer vilket innebär en ökning från föregående år. Ett tema under året har varit dans och musik i konsten - i Verkstan målades det till exempel till jazzmusik och gjordes collage med inspiration av det man sett.

Moderna museet deltog i Demensmässan i Sundbyberg. Det kom ca 400 besökare under dagen som fick information och en broschyr om Mötet med minnen-visningar på Moderna museet.

På Medelhavsmuseet deltog Moderna museet i ett program för anhörigkonsulenter.

Syntolkade visningar: Museet har genomfört 12 st öppna och kostnadsfria syntolkade visningar samt 4 bokade. En konstintresserad grupp från Sensus Kulturgrupp med nedsatt eller ingen syn alls deltog 25 vid 3 tillfällen, totalt 75 personer.

Visningar för boende i gruppboende och de som arbetar inom daglig verksamhet: 12 gratis visningar har hållits för totalt 100 deltagare.

Med projektet En dag på Museet vill Moderna museet erbjuda boende på äldreboenden möjligheten att besöka Moderna museet, få en guidad visning och äta en lättare måltid i museets restaurang med utsikt över Stockholms inlopp, utan kostnad. Projektet riktar sig till personer med nedsatt rörelseförmåga och begränsade möjligheter att komma ut från sitt dagliga boende. 2015 gjordes en pilot då vi bjöd in grupper från tre äldreboenden i Stockholms kommun samt en fri pensionärsgrupp. I pilotprojektet utreddes hur logistiken med transport, visning och måltid bäst genomförs och hur stora grupperna kan och bör vara, samt hur de bör vara sammansatta. Syftet med projektet är att nå en utsatt grupp med behov som Moderna museet med sin verksamhet har synnerligen goda möjligheter att uppfylla. 2016 genomfördes en visning för ett äldreboende i Kista.

Tillgänglig text - Om Moderna museet på lättläst svenska

Till frientré-reformens återinförande i februari omarbetades och uppdaterades museets folder Kortfattat om Moderna museet och några av våra konstverk på lättläst svenska. Foldern finns i museet och att ladda ner på hemsidan. Den berättar helt kort om museet, dess historia och om ca 40 olika konstnärer och konstverk, från ca 1900 till idag. De producerade texterna på lättläst svenska har lagt in i vår konstdatabas för att publiceras i Sök i samlingen på webben.

Verkstexter

Under året har ett hundratal nya verkstexter till konstverk i samlingen producerats. Dessa ska vara runt 100 ord, skrivna på ett sätt som gör dem intressanta och lätta att ta till sig. Texterna placeras intill konstverken i sal eller i museets databas Sök i samlingen. Arbetet med att gå igenom äldre material, bearbeta, forska och skriva nya texter pågår löpande, arbetsmetoder prövas och utvecklas.

Läsplatser

I museet har utarbetats läsplatser för museets besökare. Under året har nya möbler köpts in för att komplettera de redan befintliga. Under året har ny litteratur inköpts för att belysa och fördjupa samlingen, konstverk, konstnärer och samhällsströmningar. En bokpool med aktuell referenslitteratur har i princip producerats till varje ny utställning under året.

Talsättningstjänst

För att öka den digitala tillgängligheten har museet implementerat en talsättningstjänst på webbplatsen. Det är nu möjligt att få all text visuellt markerad och uppläst, på ett för besökaren anpassat sätt. Tjänsten är en stor hjälp för alla som har svårt att läsa och förstå text, till exempel personer med annat modersmål än svenska, dyslektiker och äldre. Lyssnafunktionen är gratis för besökaren.

2.5 VERKSAMHETEN I MALMÖ

Under året har ett nytt avtal träffats mellan Malmö stad, Region Skåne och Moderna museet. Avtalet gäller fr.o.m. den 1 januari 2017 och löper på 8 år. I avtalet regleras de ekonomiska förutsättningarna för verksamheten. I bilaga till avtalet beskrivs den verksamhetsidé som parterna är överens om ska gälla för verksamheten. Verksamhetsidén innebär i sammanfattning följande:

Visionen för Moderna museet är att fortsätta verka i den anda av öppenhet och experimentlusta som har varit museets signum alltsedan 1958. Konstens och konstnärernas närvaro har alltid varit av stor betydelse för museets hela verksamhet, likaså dialogen med publiken och det internationella konstlivet. Moderna museet är idag ett museum i två städer, Stockholm och Malmö, vilket gör att samlingen regelbundet hängs om och roteras. Det gör att den permanenta samlingen ständigt hålls levande och är på ett nytt sätt inbyggd i museets presentationer av såväl tillfälliga utställningar som verk ur samlingen på båda museerna.

Moderna museet Malmö öppnade 2009 som en trepartslösning mellan Moderna museet, Malmö stad och Region Skåne. I nära samarbete med bidragsgivarna har museet sedan dess utvecklats till en särpräglad institution, som har utgångspunkt i den statliga myndigheten Moderna museet, men som också genererar egna strategier. Ett modernt museums främsta uppgift idag är inte att berätta en (konst)historia, utan flera sådana. Därför eftersträvar Moderna museet Malmö genusmedvetenhet och kulturell mångfald, såväl i arbetet med verk ur samlingen och tillfälliga utställningar, som i arbetet med förmedling och program. Museets närvaro i såväl staden som regionen och i Södra Sverige stärker uppdraget att demokratisera och tillgängliggöra vårt gemensamma kulturarv av den nationella samlingen av modern och samtida konst till samhällsmedborgarna

Moderna museet Malmö har blivit, och ska fortsätta att vara, en etablerad och central aktör i Öresundsregionens och södra Sveriges konstliv. Samarbetet med museet i Stockholm, tillsammans med delaktigheten i både Malmö stads och Region Skånes verksamheter, skapar unika möjligheter för museet att vara närvarande i många olika sammanhang. Museet ska vara en plattform för samarbeten mellan konstnärer, etablerade institutioner och det fria kulturlivet samt samverka med olika kultur- och intressegrupper som nödvändigtvis inte har bildkonst som främsta agenda. Syftet är att bredda bildkonstens angelägenhet. Av största vikt är också att utveckla ett hållbart pedagogiskt samarbete med barn och unga. Mötet och ett fördomsfritt samtal med besökarna är en viktig del för samhällelig delaktighet och yttrandefrihet som museet vill lyfta fram.

2.6 MEDVERKANS- OCH UTSTÄLLNINGERSÄTTNING

I enlighet med det avtal för konstnärers medverkan och ersättning vid utställningar som har träffats mellan Statens kulturråd och konstnärernas organisationer har Moderna museet betalat ut ersättning till 13 konstnärer under året. Ersättningen har uppgått till sammanlagt 266 tkr. (2015 1 904 tkr, 36 konstnärer, 2014 1 204 tkr, 65 konstnärer, 2013 613 tkr, 21 konstnärer, 2012 1 045 tkr, 47 konstnärer. I samband med utställningsproduktionen har alla andra kostnader betalats av Moderna museet på sedvanligt vis.

2.7 PERSONAL- OCH KOMPETENSFÖRSÖRJNING

I enlighet med museets arbetsmiljöpolicy ska Moderna museet vara en säker och stimulerande arbetsplats. Verksamheten ska kännetecknas av arbetsglädje, kvalitet och yrkeskunnande. Vår grundsyn ska vara att vi respekterar och mår om varandra. Anställningstiden ska erbjuda goda möjligheter till lärande och kompetensutveckling i arbetet.

2.7.1 Rekrytering

Museets personalomsättning bland den tillsvidareanställda personalen har under 2016 varit högre än föregående år. Under 2016 har en person avgått med pension och sju har slutat på egen begäran. Övriga anställningar som upphört har varit tidsbegränsade anställningar.

Tabell 10 Extern personalrörlighet

	2016	2015	2014	2013	2012
Ledning	0	3	0	0	0
Utställningar & Samling	4	1	1	5	5
Förmedling	1	1	0	2	0
Malmö	11	7	7	9	4
Museiteknik	0	1	0	0	1
Konservering	1	3	2	1	2
Kommunikation (inkl. museivårdar)	8	2	3	1	1
Administration	3	1	4	10	10
SUMMA	28	19	17	28	23

Museet har under 2016 rekryterat och tillsvidareanställt tio personer samt rekryterat elva personer för tidsbegränsade anställningar, huvudsakligen vikariat i samband med tjänstledigheter.

2.7.2 Kompetensutveckling

Ansvaret för den individuella kompetensutvecklingen är delegerat till museets chefer och gruppledare som en del av verksamhets- och personalansvaret.

Exempel på övergripande kompetensutveckling på museet under 2016 är IT-utbildning för all personal, chefsutveckling för hela chefsgruppen (inom arbetsrätt, arbetsmiljö och lön) samt bemötandebildning för frontpersonal i Stockholm och Malmö.

2.7.3 Personalsammansättning

Nedan följer en redovisning av könsfördelning och personalomsättning i de tre grupperna:

Ledningskompetens – Överintendent och enhetschefer

Kärnkompetens - sakområdeskompetens inom museets verksamhetsområden: Utställningar & Samling, Förmedling, Konservering, Museiteknik, Museivårdar samt Foto & Bildbyrå.

Stödkompetens – sakområdeskompetens inom museets stödfunktioner Kommunikation och Administration.

Tabell 11 Personalstruktur

	Totalt antal	Män		Kvinnor		Medelålder	Förändring	
		Antal	%	Antal	%		Börjat	Slutat
Ledningskompetens	8	3	38%	5	63%	57	2	0
Kärnkompetens	113	36	32%	77	68%	44	8	10
Stödkompetens	46	9	20%	37	80%	45	21	18
SUMMA	167	48	29%	119	71%	45	31	28

Museet eftersträvar en jämn könsfördelning inom samtliga befattningar. Inom området ledningskompetens har andelen kvinnor ökat från 40 % till drygt 62 % mellan 2015 och 2016. Inom områdena kärnkompetens och stödkompetens är andelen män och kvinnor i stort sett oförändrat mellan 2015 och 2016.

Personalen har en medelålder på 45 år, vilket är samma som föregående år. Under de närmaste fem åren kommer 12 medarbetare att fylla 65 år och museet planerar att under 2017 genomföra en kompetensanalys för att säkerställa att rätt kompetens rekryteras.

Tabell 12 Ålderssammansättning

	Totalt	Kvinnor	Män
-29 år	8	5	3
30-39 år	52	37	15
40-49 år	39	31	8
50-59 år	53	36	17
60 år -	15	10	5
SUMMA	167	119	48

2.7.4 Arbetsmiljö och sjukstatistik

Museets målsättning är en hälsosam arbetsmiljö med låga sjuktal och har som minimikrav att sjukfrånvaron inte ska överstiga nivån för den statliga sektorn som 2015 var 3,9 %. Museet stimulerar till friskvård genom att erbjuda alla anställda friskvårdsbidrag, friskvårdstimme samt subventionerad massage på arbetsplatserna i Malmö och i Stockholm.

Tabell 13 Sjukstatistik

Procentuell sjukfrånvaro	2016	2015	2014	2013	2012
Kvinnor	3,9	4,8	3,4	2,6	3,9
Män	5,8	7,5	5,8	4,3	5,8
50 år och äldre	4,5	7,2	6,1	2,5	6,1
30 - 49 år	4,6	4,5	2,7	3,8	3,9
29 år och yngre	0,0	1,1	2,4	1,8	1,3
Alla	4,5	5,7	4,2	3,2	4,5
Andel långtidsfrånvaro	55,2	66,2	53,1	43,0	49,7

Under 2016 har den totala sjukfrånvaron varit 4,5 % vilket är en minskning med 1,2 % sedan 2015. Museet ser allvarligt på att sjuktalet fortfarande är högre än i staten som helhet och fortsätter arbeta för att minska på arbetsrelaterad stress. I gruppen män har sjukfrånvaron minskat med 1,7 % och i gruppen kvinnor med 0,9 %. Andelen långtidssjukfrånvaro har också minskat. Då museet är en liten myndighet gör varje person med längre sjukfrånvaro stor skillnad i statistiken.

2.8 LOKALKOSTNADER

Moderna museets totala lokalkostnader uppgick under 2016 till 75,6 mkr. Av dessa avser 5,0 mkr verksamheten i Malmö.

Lokalen i Malmö upplåts hyresfritt av Malmö stad. Enligt avtalet om Moderna museet i Malmö beräknas värdet av detta till ca 5,7 mkr.

Tabell 14 Hyreskostnader

Hyresvärd	Hyra (mkr)
Statens Fastighetsverk ¹⁾	43,3
Svensk Museitjänst/Riksantikvarieämbetet	2,3
Gemensamma funktioner med Nationalmuseum ²⁾	1,1
Förvaltnings AB Harpan	0,2
MTAB samt div. mindre förhyrningar	0,4
Malmö stad	(5,7)
Totala hyreskostnader (exklusive Malmö stad)	47,2

¹⁾ Avser samtliga förhyrningar på Skeppsholmen (Museibyggnaden, Hus 117)

²⁾ Enligt budget för Konstmuseet då kostnaden inte är specificerad i avtalet mellan Nationalmuseum och Moderna Museet

De övriga driftskostnaderna uppgår sammanlagt till 26,7 mkr. I dessa kostnader ingår städning med 4,0 mkr (varav Malmö 0,9 mkr) och larm och bevakning (inkl. värddar) med 22,8 mkr (varav Malmö 4,1 mkr).

Museets huvudbyggnad uppgår totalt till 15 101 m² och består till största del av publika ytor (67 %) samt magasin och verkstäder (24 %). 4 % av ytan används för kontor. Resterande 6 % av ytan används av restaurangen.

Enligt resultaträkningen uppgår museets lokalkostnader till 59,8 mkr. Värdkostnaderna som uppgår till 14,7 mkr ingår i resultaträkningens personalkostnader och hyreskostnaden för de gemensamma funktionerna med Nationalmuseum (1,1 mkr) ingår i posten övriga kostnader i resultaträkningen.

2.9 AVGIFTSBELAGD VERKSAMHET

Från och med 2008 har krav införts att museets varuförsäljning ska ha full kostnadstäckning.

I försäljningsintäkterna nedan ingår all försäljning från museets butiker exklusive intäkterna från försäljning av museets utställningskataloger och -affischer. Intäkterna från den försäljningen redovisas i tabellen nedan i posten Övrigt. I kostnaderna för varuförsäljningen ingår, förutom kostnader för de sålda varorna, direkta försäljningsomkostnader och lönekostnader för butikspersonalen även lokalkostnader, kapitalkostnader för butikens inventarier samt kostnader för butikens utnyttjande av museets stödfunktioner.

Tabell 15 Full kostnadstäckning och övriga avgifter

	+/- t.o.m. 2014	+/- 2015	Intäkt 2016	Kostnad 2016	+/- 2016	Ack +/- utgå. 2016
Verksamhet med full kostnadstäckning (tkr)						
Försäljning av varor, budget enligt Regleringsbrev			15 000	15 000		
Försäljning av varor	651	988	14 366	14 537	-171	1 468
Undersökningar, utredningar och andra tjänster	0	0	0	0	0	0
SUMMA VERKSAMHET MED FULL KOSTNADSTÄCKNING	651	988	14 366	14 537	-171	1 468
Övrig avgiftsbelagd verksamhet (tkr)						
Entréer och visningar, budget enligt Regleringsbrev			10 000			
Entréer och visningar	0	0	14 387		14 387	14 387
Övrigt, budget enligt Regleringsbrev			20 000			
Övrigt	0	0	20 170		20 170	20 170
SUMMA ÖVRIG AVGIFTS-BELAGD VERKSAMHET	0	0	34 557	0	34 557	34 557

Entré- och visningsintäkterna har minskat i Stockholm med cirka 12,4 mkr jämfört med 2015 som en följd av införandet av fri entré. Entréintäkterna har trots detta nått en högre nivå än beräknat till största delen beroende på att sommarens utställning Kusama blev en stor besöksframgång.

I Malmö har entréavgiften helt tagits bort sedan beslutet om fri entré trädde i kraft.

Under Övrigt ingår bl.a. följande:

- Katalog- och bildförsäljning, 3,4 mkr
- Konferensverksamheten, 2,7 mkr
- Hyresintäkter, 1,6 mkr
- Sponsringsintäkter, 3,9 mkr
- Utlån och depositioner, 1,4 mkr
- Avgifter 100 vänner, 1,0 mkr.
- Tjänsteexport, 0,3 mkr

2.10 SAMARBETE OCH SAMVERKAN

2.10.1 Statens centrum för arkitektur och design

Under hösten 2014 påbörjades ett gemensamt arbete för att återuppta samarbetet med Arkitektur- och Designcenter. De områden myndigheterna samarbetar kring är lokaldrift och säkerhet, posthantering, telefoni, IT, personal- och ekonomiadministration, kassa- och värdfunktionerna samt konferenslokaler. Utställningen Yayoi Kusama – I oändligheten organiserades av Moderna museet i samarbete med ArkDes och visades parallellt på institutionerna med en total utställningsyta om ca 1750 m².

2.10.2 Nationalmuseum

Konstbiblioteket är Moderna museets och Nationalmuseums gemensamma bibliotek för konst, fotografi och design.

Konstbiblioteket är ett av Nordens största specialbibliotek inom konst, fotografi och design. Bokbeståndet speglar Moderna museets och Nationalmuseums samlingar och verksamhet och täcker tidsperioden från renässansen fram till idag. En stor del utgörs av monografier över konstnärer och fotografer samt auktions- och utställningskataloger.

2.10.3 Övrig samverkan

Moderna museet har även ett omfattande samarbete med en mängd olika myndigheter och andra aktörer, både nationella och internationella. Dessa redovisas på annat håll i årsredovisningen.

Se avsnitten: 2.3.6 Forskning och Samverkan, 2.4.3 Utställningar och kataloger, 2.4.5 Barn- och ungdomsverksamhet, 2.4.7 Program, 2.4.8 Tillgänglighet för funktionsnedsatta.

3 FINANSIELL REDOVISNING

3.1 SAMMANSTÄLLNING ÖVER VÄSENTLIGA UPPGUFTER

(tkr)	2016	2015	2014	2013	2012
Låneram Riksgäldskontoret					
Beviljad	11 000	11 700	15 000	15 000	18 000
Utnyttjad	5 746	6 847	8 137	9 915	13 638
Kontokrediter Riksgäldskontoret					
Beviljad	18 957	18 957	18 957	18 957	20 620
Maximalt utnyttjad	0	0	0	4 025	5 588
Räntekonto Riksgäldskontoret					
Ränteintäkter	0	0	129	301	301
Räntekostnader	145	78	0	0	1
Avgiftsintäkter					
<i>Avgiftsintäkter som disponeras</i>					
Beräknat belopp enligt regleringsbrev	45 000	58 000	45 000	45 000	35 000
Avgiftsintäkter	48 924	62 746	56 442	63 607	55 103
Anslagskredit					
Beviljad	4 367	3 859	3 847	3 939	3 738
Utnyttjad	0	0	0	0	0
Anslag					
<i>Ramanslag</i>					
Anslagssparande	1 857	1 929	3 825	2 069	3 783
Bemyndiganden					
ET					
Personal					
Antalet årsarbetskrafter (st)	116	107	113	116	112
Medelantalet anställda (st)*	140	134	131	133	126
Driftkostnad per årsarbetskraft	1 727	1 891	1 603	1 608	1 608
Kapitalförändring					
Årets	-124	988	527	337	-660
Balanserad	1 639	651	124	-213	447

* I beräkningen av medelantalet anställda 2014 - 2016 är inte eventuellt tjänstledig personal frånräknad.

3.2 RESULTATRÄKNING

(tkr)	Not	2016	2015
Verksamhetens intäkter			
Intäkter av anslag	1	145 498	130 030
Intäkter av avgifter och andra ersättningar	2	48 924	62 746
Intäkter av bidrag	3	8 620	13 582
Finansiella intäkter	4	11	79
Summa		203 052	206 437
Verksamhetens kostnader			
Kostnader för personal	5	-81 887	-77 300
Kostnader för lokaler		-59 770	-60 909
Övriga driftkostnader	6	-58 651	-64 144
Finansiella kostnader	7	-568	-499
Avskrivningar och nedskrivningar		-2 300	-2 596
Summa		-203 176	-205 449
Verksamhetsutfall		-124	988
Årets kapitalförändring	8	-124	988

3.3 BALANSRÄKNING

(tkr)	Not	2016-12-31	2015-12-31
TILLGÅNGAR			
Immateriella anläggningstillgångar			
Balanserade utgifter för utveckling	9	681	767
Rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar	10	3	34
Summa		683	800
Materiella anläggningstillgångar			
Förbättringsutgifter på annans fastighet	11	548	623
Maskiner, inventarier, installationer m.m.	12	4 584	5 876
Konstverk	13	693 036	673 727
Pågående nyanläggningar	14	364	7
Summa		698 533	680 233
Varulager m.m.			
Varulager och förråd		3 221	3 143
Summa		3 221	3 143
Kortfristiga fordringar			
Kundfordringar		2 370	4 439
Fordringar hos andra myndigheter	15	2 455	3 028
Övriga kortfristiga fordringar	16	2 843	4 401
Summa		7 668	11 867
Periodavgränsningsposter			
Förutbetalda kostnader	17	15 114	14 665
Övriga upplupna intäkter	18	126	729
Summa		15 240	15 394
Avräkning med statsverket			
Avräkning med statsverket	19	-1 652	-1 566
Summa		-1 652	-1 566
Kassa och bank			
Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret		2 614	3 845
Kassa och bank		181	275
Summa		2 795	4 120
SUMMA TILLGÅNGAR		726 488	713 991

(tkr)

Not 2016-12-31 2015-12-31

KAPITAL OCH SKULDER**Myndighetskapital**

	20		
Statskapital	21	52 637	52 637
Donationskapital	22	641 420	622 446
Balanserad kapitalförändring		1 639	651
Kapitalförändring enligt resultaträkningen	8	-124	988
Summa		695 573	676 722

Avsättningar

Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser	23	0	36
Övriga avsättningar	24	459	300
Summa		459	337

Skulder m.m.

Lån i Riksgäldskontoret	25	5 746	6 847
Kortfristiga skulder till andra myndigheter	26	5 809	4 622
Leverantörsskulder		7 191	11 266
Övriga kortfristiga skulder	27	1 388	1 339
Summa		20 134	24 075

Periodavgränsningsposter

Upplupna kostnader	28	9 013	11 415
Oförbrukade bidrag	29	770	1 409
Övriga förutbetalda intäkter	30	540	34
Summa		10 323	12 858

SUMMA KAPITAL OCH SKULDER**726 488 713 991**

3.4 ANSLAGSREDOVISNING

Redovisning mot anslag

Anslag (tkr)	Ingående överföringsbelopp	Årets tilldelning enligt regleringsbrev	Totalt disponibelt belopp	Utgifter	Utgående överföringsbelopp
Uo 17:8:1 Ramanslag Ap 10 Moderna museet	1 929	145 584	147 513	-145 655	1 857

Enligt villkor i regleringsbrevet skall Moderna museet särskilt redovisa utbetalda ersättningar till konstnärer enligt avtalet mellan staten och konstnärsorganisationerna om konstnärers ersättning vid medverkan vid utställningar. Under 2016 har 266 tkr betalats ut. Motsvarande belopp 2015 var 1 904 tkr.

Myndigheten får disponera hela det ingående överföringsbeloppet då detta understiger 3 % av föregående års tilldelning 128 630 tkr enligt regleringsbrevet.

Anslaget är räntebärande.

3.5 TILLÄGGSUPPLYSNINGAR OCH NOTER

Alla belopp redovisas i tusentals kronor (tkr) om inte annat anges. Till följd av detta kan summeförändringar förekomma.

Tillämpade redovisningsprinciper

Moderna museets (MM) bokföring följer god redovisningssed och förordningen (2000:606) om myndigheters bokföring samt Ekonomistyrningsverkets (ESV) föreskrifter och allmänna råd till denna. Årsredovisningen är upprättad enligt förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag samt ESV:s föreskrifter och allmänna råd till denna.

I enlighet med ESV:s föreskrifter till 10 ½ FBF (Förordning om myndigheters bokföring) tillämpar myndigheten brytdagen den 5 januari. Efter brytdagen har fakturor överstigande 20 tkr bokförts som periodavgränsningsposter. Motsvarande beloppsgräns förra året var 20 tkr.

Kostnadsmässig anslagsavräkning

Semesterdagar som intjänats före år 2009 avräknas fr.o.m. år 2009 anslaget först vid uttaget enligt undantagsbestämmelsen. Utgående balans år 2015, 362 tkr, har år 2016 minskat med 157 tkr.

Värderingsprinciper Anläggningstillgångar

Som anläggningstillgångar redovisas egenutvecklade dataprogram, förvärvade licenser samt maskiner och inventarier som har ett anskaffningsvärde om minst 20 tkr och en beräknad ekonomisk livslängd som uppgår till lägst tre år. Beloppsgränsen för förbättringsutgifter på annans fastighet är 20 tkr. Avskrivningstiden för förbättringsåtgärder på annans fastighet uppgår till högst den återstående giltighetstiden på hyreskontraktet, dock lägst tre år.

Avskrivning sker enligt linjär avskrivningsmetod och avskrivning under anskaffningsåret sker från den månad tillgången tas i bruk.

MM tillämpar vanligtvis följande avskrivningstider, men gör en bedömning av varje anläggningstillgångs ekonomiska livslängd vid inköpstillfället:

3 år	Datorer och kringutrustning
5 år	Egenutvecklade dataprogram, licenser, rättigheter Maskiner och inventarier samt bilar
10 år	Inredningsinventarier

MM avviker från den av ESV rekommenderade ekonomiska livslängden för datorer (allmänna råd till 5 kap. 4§ FÅB). MM redovisar inte bärbara datorer samt tillbehör till dessa som anläggningstillgångar utan kostnadsför dem direkt. Anledningen härtill är att utrustningen inte har en ekonomisk livslängd uppgående till tre år, pga. det extra slitaget som användningen medför.

Från och med den 1 januari 2003 ska s.k. kulturtillgångar redovisas enligt samma regler som andra typer av anläggningstillgångar. Inköp av konstverk finansieras med anslagsmedel (statskapital), donerade medel (donationskapital) eller med medel från någon av de stiftelser MM förvaltar (donationskapital). Eftersom konstverken bedöms ha obegränsad ekonomisk livslängd sker inga avskrivningar.

MM är förvaltare av fyra stiftelser: Gerhard Bonniers stiftelse, Carl Fribergs stiftelse, Österlindska stiftelsen och Anna-Stina Malmborgs och Gunnar Höglunds stiftelse. I enlighet med stiftelsernas urkunder används avkastningen för att utöka MM:s konstsamling.

Omsättningstillgångar

Fordringar har tagits upp till det belopp varmed de beräknas inflyta. Fordringar i utländsk valuta har värderats till balansdagens kurs.

Skulder

Skulderna har tagits upp till nominellt belopp. Skulder i utländsk valuta har värderats till balansdagens kurs.

Varuförsäljning

Från och med den 1 januari 2008 ska full kostnadstäckning gälla för varulagersförsäljning, dvs. den ska inte anslagsavräknas.

Värdering av varulager

Varulagret är värderat till det lägsta av anskaffningsvärdet och det verkliga värdet. Avdrag för bedömd faktisk inkurans har gjorts.

Ledande befattningshavare/styrelseuppdrag

Namn	2016	2015
Daniel Birnbaum, överintendent	1 393	1 300
Birnbaum & Birnbaum, ledamot		

Anställdas sjukfrånvaro

Uppgifter om sjukfrånvaro, se sid 36, avsnitt 2.7.4 Arbetsmiljö och sjukstatistik.

		2016	2015
Not	1 Intäkter av anslag		
	Utgifter enligt anslagsredovisningen	145 655	130 526
	Förändring statskapital (inköp av konst, anslag)	0	0
	Förändring 2008 års semesterdagar	-157	-496
	Summa	145 498	130 030
Not	2 Intäkter av avgifter och andra ersättningar		
	Intäkter enligt 4 § avgiftsförordningen		
	Lokaluthyrning	2 740	2 358
	Restaurang	1 571	1 359
	Tjänsteexport	269	2 348
		4 581	6 065
	Intäkter enligt 15a § kapitalförsörjningsförordningen		
	Sponsorintäkter	2 139	1 874
	Barterintäkter	1 793	2 659
		3 932	4 533
	Entréer och visningar	14 387	26 760
	Varuförsäljning	17 771	19 322
	Utlån och depositioner	1 379	1 036
	Övriga intäkter av avgifter och andra ersättningar	6 873	5 030
	Summa	48 924	62 746
Not	3 Intäkter av bidrag		
	Bidrag från statliga myndigheter	1 335	645
	Bidrag från Region Skåne	6 607	10 270
	Utomstatliga intäkter av bidrag	677	2 667
		8 620	13 582
Not	4 Finansiella intäkter		
	Ränta på lån hos Riksgäldskontoret	5	3
	Övriga finansiella intäkter	6	76
	Summa	11	79
	Räntesatsen för ränte- och avistakonton hos Riksgälden har sedan 2015-02-18 varit negativ		
Not	5 Kostnader för personal		
	Lönekostnader (exkl arbetsgivaravgifter, pensionspremier och andra avgifter enligt lag och avtal)	54 594	52 105
	<i>Varav lönekostnader ej anställd personal</i>	<i>1 903</i>	<i>1 610</i>
	Sociala avgifter	24 549	22 898
	Övriga kostnader för personal	2 744	2 297
	Summa	81 887	77 300
Not	6 Övriga driftkostnader		
	Reparationer och underhåll	122	22
	Reaförlust vid avyttring av anläggningstillgång	0	111
	Offentligrättsliga avgifter, skatter, kundförluster	6	35
	Resor, representation, information	7 599	9 863
	Köp av varor	17 626	16 375
	Köp av tjänster	33 376	37 665
	Förändring av varulager	-78	73
	Summa	58 651	64 144

		2016	2015
Not	7	Finansiella kostnader	
		Ränta på räntekonto i Riksgäldskontoret	145 78
		Ränta på lån i Riksgäldskontoret	249 73
		Realiserade valutakursförluster	160 321
		Övriga finansiella kostnader	14 27
		Summa	568 499
		Räntesatsen för ränte- och avstakonton hos Riksgälden har sedan 2015-02-18 varit negativ	
Not	8	Årets kapitalförändring	
		Avgiftsfinansierad verksamhet, över-/underskott	-124 988
		Summa	-124 988
		2016-12-31	2015-12-31
Not	9	Balanserade utgifter för utveckling	
		Ingående anskaffningsvärde	774 774
		Årets anskaffningar	73 0
		Summa anskaffningsvärde	847 774
		Ingående ackumulerade avskrivningar	-8 0
		Årets avskrivningar	-159 -8
		Summa ackumulerade avskrivningar	-166 -8
		Utgående bokfört värde	681 767
Not	10	Rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar	
		Ingående anskaffningsvärde	2 250 2 250
		Summa anskaffningsvärde	2 250 2 250
		Ingående ackumulerade avskrivningar	-2 216 -1 934
		Årets avskrivningar	-31 -282
		Summa ackumulerade avskrivningar	-2 247 -2 216
		Utgående bokfört värde	3 34
Not	11	Förbättringsutgifter på annans fastighet	
		Ingående anskaffningsvärde	11 907 12 862
		Årets anskaffningar	163 0
		Årets försäljningar/utrangeringar, anskaffningsvärde	0 -955
		Summa anskaffningsvärde	12 070 11 907
		Ingående ackumulerade avskrivningar	-11 284 -11 979
		Årets avskrivningar	-238 -260
		Årets försäljningar/utrangeringar, avskrivningar	0 955
		Summa ackumulerade avskrivningar	-11 522 -11 284
		Utgående bokfört värde	548 623
Not	12	Maskiner, inventarier, installationer m.m.	
		Ingående anskaffningsvärde	58 905 59 371
		Årets anskaffningar	580 923
		Årets försäljningar/utrangeringar, anskaffningsvärde	0 -1 389
		Summa anskaffningsvärde	59 485 58 905
		Ingående ackumulerade avskrivningar	-53 029 -52 260
		Årets avskrivningar	-1 872 -2 047
		Årets försäljningar/utrangeringar, avskrivningar	0 1 278
		Summa ackumulerade avskrivningar	-54 901 -53 029
		Utgående bokfört värde	4 584 5 876

			2016-12-31	2015-12-31
Not	13	Konstverk		
		Tillgångarnas anskaffningsvärde (IB)	673 726	605 164
		Tillkommande tillgångar	19 310	68 563
			<u>693 036</u>	<u>673 726</u>
Not	14	Pågående nyanläggningar		
		Ingående anskaffningsvärde	7	0
		Årets anskaffningar	364	7
		Färdigställda anläggningar	-7	0
		Utgående bokfört värde	<u>364</u>	<u>7</u>
Not	15	Fordringar hos andra myndigheter		
		Fordran ingående mervärdesskatt	2 061	2 933
		Övriga fordringar hos andra myndigheter	394	95
		Summa	<u>2 455</u>	<u>3 028</u>
Not	16	Övriga kortfristiga fordringar		
		Fordringar stiftelser	0	2 807
		Statsgarantier	1 193	1 193
		Fordran restaurang Momumat	1 417	0
		Övrigt	233	401
		Summa	<u>2 843</u>	<u>4 401</u>
Not	17	Förutbetalda kostnader		
		Förutbetalda hyreskostnader	11 530	11 376
		Förutbetalda utställningskostnader	2 063	2 699
		Övriga förutbetalda kostnader	1 521	590
		Summa	<u>15 114</u>	<u>14 665</u>
Not	18	Övriga upplupna intäkter		
		Övriga upplupna intäkter inomstatliga	0	477
		Övriga upplupna intäkter utomstatliga	126	252
		Summa	<u>126</u>	<u>729</u>
Not	19	Avräkning med statsverket		
		Anslag i räntebärande flöde		
		Ingående balans	-1 929	-3 824
		Redovisat mot anslag	145 655	130 526
		Anslagsmedel som tillförts räntekonto	-145 584	-128 630
		Skulder avseende anslag i räntebärande flöde	<u>-1 857</u>	<u>-1 929</u>
		Fordran avseende semesterlöneskuld som inte har redovisats mot anslag		
		Ingående balans	362	858
		Redovisat mot anslag under året enligt undantagsregeln	-157	-496
		Fordran avseende semesterlöneskuld som inte har redovisats mot anslag	<u>205</u>	<u>362</u>
		Summa Avräkning med statsverket	<u>-1 652</u>	<u>-1 566</u>

Not 20 Specifikation förändring av myndighetskapitalet 2016-12-31

	Statskapital	Donationskapital	Balanserad kapitalförändr, avgiftsbelagd verksamhet	Kapital-förändring enl resultaträkningen	Summa
Utgående balans 2015	-52 637	-622 446	-651	-988	-676 722
Ingående balans 2016	-52 637	-622 446	-651	-988	-676 722
Föregående års kapitalförändring			-988	988	0
Årets förändring statskapital	0				0
Årets förändring donationskapital		-18 974			-18 974
Årets kapitalförändring				124	124
Summa årets förändring	0	-18 974	-988	1 112	-18 850
Utgående balans 2016	-52 637	-641 420	-1 639	124	-695 573

		2016-12-31	2015-12-31
Not 21	Statskapital		
	Anslagsfinansierade inköp av konstverk, utan avkastningskrav	52 637	52 637
	Utgående balans	52 637	52 637
Not 22	Donationskapital		
	Ingående balans	622 446	555 183
	- varav konst	621 089	552 526
	- varav likvida medel	1 357	2 657
	Under året erhållna donationer	19 310	68 563
	Under året inköpt konst	1 495	2 300
	Under året erhållna likvida medel	1 159	1 000
	Under året betalt för konst	-1 495	-2 300
	Utgående balans	641 420	622 446
	- varav konst	640 399	621 089
	- varav likvida medel	1 021	1 357
	<i>Museet har under året erhållit flera stora donationer: Jeff Wall, Staircase & two rooms, 6 717tkr Andy Warhol, 3 st Red Book, 2 100tkr John-E Franzén, Cadillac Eldorado, 2 500 tkr</i>		
Not 23	Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser		
	Ingående avsättning	36	95
	Årets pensionskostnad	0	1
	Årets pensionsutbetalningar	-36	-60
	Utgående avsättning	0	36
Not 24	Övriga avsättningar		
	Avsättning för lokalt omställningsarbete		
	Ingående balans	300	148
	Årets förändring	158	152
	Utgående balans	459	300

Halva det avsatta beloppet beräknas nyttjas under 2017

		2016-12-31	2015-12-31
Not	25 Lån i Riksgäldskontoret		
	Avser lån för investeringar i anläggningstillgångar.		
	Ingående balans	6 847	8 136
	Under året nyupptagna lån	1 187	1 407
	Årets amorteringar	-2 288	-2 696
	Utgående balans	5 746	6 847
	Beviljad låneram enligt regleringsbrev	11 000	11 700
Not	26 Kortfristiga skulder till andra myndigheter		
	Utgående mervärdesskatt	1 140	1 959
	Arbetsgivaravgifter	1 459	1 481
	Leverantörsskulder andra myndigheter	3 192	1 182
	Övriga kortfristiga skulder till andra myndigheter	18	0
	Summa	5 809	4 622
Not	27 Övriga kortfristiga skulder		
	Personalens källskatt	1 229	1 242
	Övrigt	159	97
	Summa	1 388	1 339
Not	28 Upplupna kostnader		
	Upplupna semesterlöner inklusive sociala avgifter	3 823	3 859
	Övriga upplupna löner inklusive sociala avgifter	861	820
	Upplupna utställningskostnader	2 792	2 643
	Övriga upplupna kostnader	1 537	4 093
	Summa	9 013	11 415
	Minskningen av övriga upplupna kostnader beror på att elkostnaden har reglerats under året		
Not	29 Oförbrukade bidrag		
	Bidrag som erhållits från annan statlig myndighet	109	891
	Bidrag som erhållits från icke-statliga organisationer eller privatpersoner	661	518
	Donationer	0	0
	Summa	770	1 409
	<i>varav bidrag från statlig myndighet som förväntas tas i anspråk:</i>		
	inom tre månader	0	0
	mer än tre månader till ett år	770	758
	mer än ett år till tre år	0	133
	mer än tre år	0	0
	Summa	770	891
Not	30 Övriga förutbetalda intäkter		
	Advokatfirman Vinge (sponsormedel)	0	11
	Venedig-biennalen 2017	540	0
	Övriga förutbetalda intäkter	0	23
	Summa	540	34

4 UNDESKRIFT

Jag intygar att årsredovisningen ger en rättvisande bild av verksamhetens resultat samt av kostnader, intäkter och myndighetens ekonomiska ställning.

Stockholm den 21 februari 2017

Daniel Birnbaum

Överintendent

